

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI**

**Pedagogická fakulta**

**Ústav pedagogiky a sociálních studií**

Pavλίna Pašová

III. ročník – kombinované studium

Obor: Pedagogika-veřejná správa

**DĚJINY A SOUČASNOST ŠKOLSTVÍ V KONICI**

**BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

**Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Pavel Neumeister, Ph.D.**

**Olomouc 2011**

## PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem použila jen uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 25. 3. 2011

.....  
podpis

## PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Mgr. Pavlu Neumeisterovi, Ph.D. za jeho podněty a rady, které mi jako vedoucí mé bakalářské práce poskytoval při jejím zpracování.

# OBSAH

Úvod.....	7
<b>1 Česká společnost od 2. poloviny 17. století do roku 1918 .....</b>	<b>9</b>
<b>1.1 Politický a hospodářský vývoj společnosti.....</b>	<b>9</b>
1.1.1 Český stát a jeho postavení v monarchii do roku 1648.....	9
1.1.2 České země po třicetileté válce (do roku 1740).....	10
1.1.3 České země v období osvícenského absolutismu.....	11
1.1.4 České země na přelomu století a v době předbřeznové .....	12
1.1.5 Politická krize a její důsledky (1848-1859) .....	13
1.1.6 Habsburská říše a česká společnost v 2. polovině 19. století.....	15
1.1.7 České země a Rakousko v letech 1890-1914.....	17
1.1.8 První světová válka a vznik Československa (1914-1918).....	18
<b>1.2 Charakteristika školství .....</b>	<b>19</b>
1.2.1 Počátky školství na našem území.....	19
1.2.2 Vývoj školství v letech 1774-1805 .....	21
1.2.3 Vývoj školství v letech 1805-1849 .....	22
1.2.4 Vývoj školství v letech 1849-1869 .....	23
1.2.5 Vývoj školství v letech 1869-1918 .....	23
<b>1.3 Vývoj školství v Konici .....</b>	<b>24</b>
1.3.1 Dějiny Konice .....	24
1.3.2 Počátky školství v Konici – vývoj v letech 1632-1843.....	27
1.3.3 Výstavba školy v Kostelní ulici – vývoj v letech 1843-1899 .....	29
1.3.4 Výstavba a otevření měšťanské školy – vývoj v letech .....	34
1899-1918 .....	
<b>2 Česká společnost od roku 1918 do roku 1945.....</b>	<b>37</b>
<b>2.1 Politický a hospodářský vývoj společnosti.....</b>	<b>37</b>
2.1.1 Vývoj české společnosti ve 20. letech 20. století.....	37
2.1.2 Vývoj české společnosti ve 30. letech (1929-1938).....	37
2.1.3 Druhá světová válka (1939-1945).....	39
<b>2.2 Charakteristika školství .....</b>	<b>40</b>
2.2.1 Vývoj školství v letech 1918-1940 .....	40
2.2.2 Vývoj školství v letech 1940-1945 .....	41

<b>2.3 Vývoj školství v Konici .....</b>	<b>42</b>
2.3.1 Vývoj školství v Konici v letech 1918-1938.....	42
2.3.2 Konické školství v období druhé světové války (1938-1945) .....	43
<b>3 Česká společnost v letech 1945-1989 .....</b>	<b>46</b>
<b>3.1 Politický a hospodářský vývoj společnosti.....</b>	<b>46</b>
3.1.1 Poválečný vývoj v Československu .....	46
3.1.2 ČSR za stalinismu (1948 – 1953).....	47
3.1.3 Československo v letech 1953-1989.....	47
<b>3.2 Charakteristika školství .....</b>	<b>48</b>
3.2.1 Vývoj školství v letech 1945-1948 .....	48
3.2.2 Vývoj školství v letech 1948-1953 .....	49
3.2.3 Vývoj školství v letech 1953-1960 .....	49
3.2.4 Vývoj školství v letech 1961-1969 .....	50
3.2.5 Vývoj školství v letech 1969-1989 .....	51
<b>3.3 Vývoj školství v Konici .....</b>	<b>52</b>
3.3.1 Vývoj školství v Konici v letech 1945-1976.....	52
3.3.2 Otevření nové moderní školy – vývoj v letech 1976-1989 .....	55
<b>4 Česká společnost od roku 1989 po současnost.....</b>	<b>58</b>
<b>4.1 Politický a hospodářský vývoj společnosti.....</b>	<b>58</b>
<b>4.2 Charakteristika školství od listopadu 1989 po současnost.....</b>	<b>59</b>
4.2.1 Legislativní změny v českém školství.....	59
4.2.2 Řízení a správa školství.....	62
4.2.3 Základní koncepční materiály .....	64
4.2.4 Kurikulární reforma .....	64
4.2.5 Evaluace vzdělávacího systému – cesta ke kvalitě vzdělávání.....	65
4.2.6 Poradenský systém ve školství.....	66
4.2.7 Speciální vzdělávání a rovný přístup ke vzdělávání .....	66
<b>4.3 Vývoj školství v Konici .....</b>	<b>67</b>
4.3.1 Změny v konickém školství po listopadu 1989 .....	67
4.3.2 Transformace ZŠ v Konici – vývoj v letech 1993-2009 .....	67
4.3.3 Základní škola a gymnázium města Konice v současnosti .....	71

<b>Závěr.....</b>	<b>77</b>
<b>Použitá literatura a prameny .....</b>	<b>79</b>

## Úvod

„Škola“ – kolik různých zážitků a vzpomínek se nám v souvislosti s ní vybaví a kolik různých emocí v nás dokáže vzbudit. U některých lidí vyvolává škola pozitivní emoce a příjemné vzpomínky. Jsou to především ti žáci a studenti, kteří navštěvují či navštěvovali školu rádi, učení je bavilo, ve škole našli mnoho kamarádů. Na školu, spolužáky a pedagogy i po letech vzpomínají v dobrém a léta prožitá ve školních lavicích označují za příjemné či nejlepší období svého života. Naproti tomu jsou však i žáci a studenti, pro které školní docházka znamená či znamenala „noční můru“, přinesla jim mnoho posměšků od spolužáků, ať již z jakéhokoliv důvodu, zklamání či nepochopení ze strany pedagogů. Na léta strávená ve škole by nejraději zapomněli nebo je vymazali ze svého života úplně. Bohužel i taková může někdy škola být. Ať tedy chceme nebo ne, ovlivňuje škola a učitelé v ní významně náš další život a podílí se na našem individuálním vývoji. A nejen to, úroveň školství a celého výchovně-vzdělávacího systému má vliv na rozvoj celé naší země a je tedy i velmi diskutovanou problematikou.

Téma týkající se školství jsem si také zvolila pro svou bakalářskou práci. Práce nese název „Dějiny a současnost školství v Konici“ a je zaměřena na problematiku vývoje základního školství v Konici.

K výběru tohoto tématu mě vedly jak subjektivní, tak i objektivní důvody. K těm subjektivním patří zejména skutečnost, že současná škola „Základní škola a gymnázium města Konice“ se nachází v místě mého bydliště, kousek od mého domu. V letech 1981-1989 jsem ji sama navštěvovala a plnila v ní povinnou školní docházku. Mám k ní tedy osobní vztah. V současné době ji navštěvuje můj starší syn a za tři roky do ní vstoupí i můj mladší syn. I z tohoto důvodu mě zajímá, jak se škola vyvíjela, vyvíjí, k jakým změnám v ní došlo a především, jakým směrem se bude dále ubírat, jaké možnosti dětem nabízí a jak se vyrovnává se stále narůstajícími výchovnými problémy s žáky a studenty. Dalším důvodem je také fakt, že Základní škola a gymnázium města Konice hraje v konickém mikroregionu velmi výraznou a důležitou roli. Je spádovou školou pro děti z mnoha okolních vesnic, v nichž byly školy již v průběhu let zrušeny. Ve škole se odehrává značná část kulturního dění a velmi výrazně se podílí na životě města. Objektivním důvodem pro volbu tohoto tématu byla především ta skutečnost, že školství prošlo a dále

prochází opravdu zásadní proměnou a je neustále velmi diskutovanou problematikou v různých směrech, ať již je to úroveň vzdělávání, financování školství, řešení výchovných problémů atd.

Hlavním cílem mé práce je reflexe historických proměn sociálního a politického klimatu české společnosti ve vztahu k základnímu školství a konkretizace proměn institucionální a organizační stránky základního školství na příkladu vývoje školství v Konici. Naplnění hlavního cíle je podmíněno dosažením dílčích cílů:

1. Shromáždit dostatek pramenů a literatury k tématu.
2. Provést kritickou analýzu a zhodnocení existujících zdrojů.
3. Charakterizovat hlavní proměny společnosti v jednotlivých historických obdobích. V souvislosti s proměnami charakterizovat hlavní vývoj školství v daném období.
4. Demonstrovat, konkretizovat historické proměny školství v souvislosti s obecnou proměnou školství v Konici.

Výzkum v rámci mé práce je rozdělen do tří rovin. V rovině makroanalýzy se zaměřuji na nejdůležitější historické události, které měly zásadní vliv na vývoj a proměny politického a sociálního klimatu společnosti ve vztahu k základnímu školství, což je východiskem pro analýzu středního dosahu, která se zabývá proměnami institucionální a organizační stránky základního školství. V rámci mikroanalýzy konkretizuji uvedené proměny na příkladu vývoje školství v Konici.

Celá práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol, které zachycují vždy určitou etapu vývoje české společnosti. Každá z těchto kapitol obsahuje tři podkapitoly, které se vždy zaměřují na politický a hospodářský vývoj společnosti, obecnou charakteristiku českého školství a vývoj školství v Konici v daném období.

Moje bakalářská práce by měla nejen žákům a studentům, ale i jejich rodičům či jiným zájemcům, podat ucelený pohled na problematiku školství v Konici v širších souvislostech, a to především v souvislosti s vývojovými trendy ve školství v ČR obecně, vycházejícími z politických a sociálních změn v naší společnosti.



# **1 Česká společnost od 2. poloviny 17. století do roku 1918**

## ***1.1 Politický a hospodářský vývoj společnosti***

### **1.1.1 Český stát a jeho postavení v monarchii do roku 1648**

Období novověku bylo charakteristické převratnými změnami nejen v Evropě, ale i v mimoevropské oblasti, a to nejen ve struktuře společnosti a ve výrobě, ale i ve způsobu života a myšlení. Tradiční zemědělská společnost přešla ke společnosti průmyslové a občanské. Český stát byl v této době součástí habsburské monarchie, která byla vytvořena v roce 1526 a která téměř na 400 let – do r. 1918 určovala vývoj ve střední Evropě. Český stát byl sice nejbohatší habsburskou državou, ale postavení země se ve srovnání se západní Evropou zhoršovalo. Čechy byly izolované od centra vývoje, převažoval vývoz surovin zvláště kovů, dovážely se drahé výrobky, české země zchudly a zaostaly. (Sochrová, 2007, str. 7)

Docházelo k častým protestům a povstáním. Vyvrcholením soupeření mezi českými stavy a králem za Matyáše I. bylo české stavovské povstání v r. 1618. Tímto náboženským a politickým konfliktem začala třicetiletá válka (1618-1648), která měla několik fází a přímo i nepřímo zasáhla většinu Evropy. Hlavním motivem boje však byl zápas o materiální statky, území, mocenské a politické zisky. Porážka stavovského vojska v bitvě na Bílé hoře u Prahy v r. 1620 znamenala katastrofální důsledky pro celou zemi. Důsledky porážky českého stavovského povstání byly právně zakotveny v tzv. Obnoveném zřízení zemském = nová ústava. Byl vytvořen předpoklad pro centralismus, absolutismus, germanizaci a nadvládu katolicismu (v Čechách 1627, na Moravě 1628). Mimo jiné bylo uzákoněno dědičné právo Habsburků na český trůn, posílena pozice panovníka na úkor stavů, povoleno jen katolické náboženství atd. Mnoho vzdělanců odešlo do ciziny, došlo k úpadku českého kulturního života, vzdělanosti a k masové negramotnosti.

(Sochrová, 2007, str. 12-14)

Třicetiletá válka byla ukončena dne 24.10.1648 podepsáním mírové smlouvy mezi zúčastněnými stranami. Tzv. vestfálský mír byl kompromisem mezi válčícími

stranami. (Sochrová, 2007, str. 16)

### **1.1.2 České země po třicetileté válce (do roku 1740)**

Rozsahem a hospodářským významem byly české země nejdůležitější částí monarchie. Porážka českého stavovského povstání způsobila v českém státě zásadní vnitropolitickou proměnu v tom smyslu, že převážnou část politické moci, o kterou se až dosud téměř rovnoměrně dělil král se šlechtickou stavovskou obcí, soustředil ve svých rukou panovník. Třicetiletá válka znamenala pro hospodářský a sociální vývoj českých zemí katastrofu. V důsledku německých přistěhovalců, cizí šlechty a habsburského dvora byly Čechy postupně poněmčovány. Probíhala násilná rekatolizace, zabavování a pálení českých nekatolických tzv. kacířských knih. Došlo k prudkému růstu robot, což vedlo k upevnění nevolnických vztahů a zvýšení feudálního vykořisťování. Růst vykořisťování poddaných a zhoršení jejich postavení měl za následek zbíhání poddaných spojené se zbojnictvím, vzpoury, povstání, což si vynutilo vládní zásah v podobě robotního patentu ze dne 28. června 1680.

(Sochrová, 2007, str. 22)

Nový vzestup zemědělské výroby, který nastal na sklonku 17. stol., pokračoval s většími či menšími výkyvy po celou první polovinu 18. stol. Vznikaly manufaktury (textilní, vlnářské, hedvábnické, sklářské, železářny). Ve snaze zvýšit výnos státních financí začal rozvoj průmyslové výroby a obchodu ve stále větší míře podporovat i stát, a to zejména na konci vlády Leopolda I. (1657-1705). Plány rozsáhlých reforem, a to nejen v ekonomické oblasti, ožily zvláště za krátké vlády energického a schopného Josefa I. (1705-1711). Za jeho nástupce Karla VI. (1711-1740) se však do vnitřní politiky vrátila nerozhodnost, zdlouhavost a neochota k radikálnějším změnám, zejména pokud by se dotýkaly pozic feudálních vrchností. Přesto již v první polovině 18. stol. byla v ekonomické oblasti provedena řada pozitivních změn, které do jisté míry předznamenávaly pozdější reformní úsilí osvícenského absolutismu. (Urban, 1991)

### 1.1.3 České země v období osvícenského absolutismu

Po smrti císaře Karla VI. nastoupila podle pragmatické sankce na habsburský trůn jeho dcera Marie Terezie (1740-1780). První česká a habsburská panovnice, temperamentní, rozhodná katolička, odvážná, citlivá, inteligentní. R. 1742 byla korunována na královnu českou. Její smrtí skončilo 250 leté panování Habsburků v Čechách v přímé linii, nový rod je habsbursko-lotrinský. Marie Terezie zahájila intenzivní reformní činnosti ve všech oblastech života společnosti, která postupně nabyla osvícensko absolutistického charakteru. Reformní činnost tereziánského období byla zahájena zásadní přestavbou státní správy. Ta měla být zintenzivněna dosazením odborně vzdělaného úřednictva. Výhodou k zásadní přestavbě správního systému se stala berní reforma (1748). Došlo také k povzbuzení a podpoře průmyslu – rozvoj manufakturního podnikání. Trvalým problémem manufakturního podnikání byl však nedostatek pracovních sil, jejichž pohyb byl omezován panujícími nevolnickými vztahy. Zájem manufakturního podnikání se tak stal jedním z hlavních popudů ke zrušení nevolnictví. V r. 1767 byl vydán proti vůli šlechty urbaniální patent, který jednotně upravoval povinnosti poddaných vůči vrchnosti a práva vrchnosti vůči poddaným (tresty, výše roboty, naturální dávky atd.) a který znamenal ztrátu neomezené moci šlechty nad poddanými. V Čechách byly upraveny poměry až po nevolnickém povstání v r. 1775 – robotní patent zmínil robotní povinnosti. Provedena byla také reforma školská, reforma vojenská a mnoho dalších reforem a ustanovení. Marie Terezie prosazovala zásadu plné státní svrchovanosti v církevních otázkách a podřízení církve státnímu zájmu.

(Sochrová, 2007, str.36-37)

Po Marii Terezii nastoupil na trůn její syn Josef II. (1780-1790). Dověřil osvícenské reformy. Snažil se přebudovat stát založený na privilegiích a podřízenosti jedněch druhým na společnost uznávající základní lidská práva a občanské svobody. Zrušil mnoho klášterů, které byly využity jako nemocnice nebo kasárna. Ponechány byly jen ty, které vykonávaly užitečnou činnost – výchova mládeže, ošetřování nemocných, zemědělství. V r. 1781 vydal 2 velké patenty: toleranční patent – o náboženské svobodě, kterým bylo zrušeno výsadní postavení katolické církve, byla povolena nekatolická vyznání, což znamenalo konec

rekatolizace. Faráři byli pověřeni vést matriky. Patent o zrušení nevolnictví, kterým byla odstraněna poddanost, otrocká podřízenost feudálnímu pánovi – osobně svobodní lidé (zachována byla robota, naturální dávky a platy, jen byla ohraničena jejich míra). Berní a urbaniální patent byl vyhlášen v r. 1789, robota měla být prakticky zrušena, nahrazena peněžitou dávkou (1790), ale Josef II. zemřel a nástupce Leopold II. patent ihned pod nátlakem šlechty zrušil. V r. 1786 byl vydán I. díl Občanského zákoníku, čímž byly dobudovány pilíře občanského právního systému a stanovena rovnost občana před zákonem. (Sochrová, 2007, str. 38-39)

„Dva souběžné dějinné procesy rozhodujícím způsobem zasáhly do dalšího utváření společenských poměrů: americká a francouzská politická revoluce a anglická průmyslová revoluce. Jejich působením byla rozkládána tradiční selsko-řemeslnická poddanská společnost a vytvářena moderní industriální občanská společnost.“ (Urban, 1991, str. 140)

Leopold II. (1790-1792) zrušil do 2 let na nátlak šlechty i pod vlivem revoluce ve Francii většinu Josefových patentů, zvl. byla anulována v českých zemích berní a urbaniální reforma (= návrat situace k robotnímu patentu Marie Terezie 1775, robota trvala až do r. 1848), přetrvalo jen rovnoměrné zdanění šlechtické a poddanské půdy, zemědělské reformy nebyly odvolány, zrušení nevolnictví bylo trvalé. (Sochrová, 2007, str. 39)

#### **1.1.4 České země na přelomu století a v době předbřeznové**

Panovník František II. (poslední římskoněmecký císař), který vládl v letech 1792-1835 byl extrémním konzervativcem a odpůrcem osvícenství a reforem. Vnitřní politiku charakterizovala obava z liberalismu, policejní absolutismus opírající se o byrokracii (= úřednický státní aparát). Osvícenský absolutismus byl nahrazen absolutismem policejním tzv. františkovsko-metternichovským absolutismem, který přinesl zpátečnický politický pořádek (do roku 1848). C.L.Metternich (1773-1859) se stal ministrem zahraničí, poté kancléřem. Byl proti svobodomyšlným myšlenkám.

Průmyslová revoluce přinesla přechod od manufakturní a řemeslné výroby k výrobě tovární. Osvícenské reformy upřednostňovaly němčinu jako jednotný nástroj státní správy. Čeština byla tolerována jako nezbytný dorozumívací prostředek

a v tomto smyslu jí bylo vymezeno místo v celém systému státní kulturní politiky včetně školství. Počátky industrializace německou jazykovou převahu ještě podstatně zvýraznily.

Proces utváření novodobé české národní občanské společnosti označovaný jako národní obrození byl určitou sebezáchovnou reakcí na vrcholící „odrozovací“ tendence. Mezi úkoly a obsah činnosti národního obrození patřily zejména: nutnost obrany a obrození českého jazyka, jeho udržení a rozvoj, láska k české knize a divadlu, úcta k národním dějinám, myšlenka slovanské vzájemnosti – panslavismu, demokratismus – zájem o lid, studium jeho jazyka, lidové kultury.

Tak, jak se v průběhu 40. let 19. století vyhroutil sociální otázka, tak narůstalo také napětí v česko-německých vztazích. Na trůn nastoupil v zájmu zachování principu legitimacy zcela nekompetentní Ferdinand I. (1835-1848) a skutečná vláda se stala hříčkou dvorní oligarchie v čele s Metternichem. Snahy prozíravějších úředníků o hospodářské a kulturní reformy končily většinou ve slepé uličce.

(Sochrová, 2007, str. 62-65)

### **1.1.5 Politická krize a její důsledky (1848-1859)**

„Když přišly koncem února do střední Evropy zprávy o vyhlášení republiky ve Francii, začalo se v řadě míst – zvláště v německých státech – utvářet široce založené nápravné hnutí, požadující změny stávajících poměrů. V nesčetných peticích, podáních a manifestacích byly vytyčovány požadavky po ústavou zaručených občanských právech a svobodách.“ (Urban, 1991, str. 160)

Březnovou revolucí (13.3.1848) byly ve Vídni vytvořeny předpoklady přetvoření habsburské monarchie z absolutistického soustátí v soustátí konstituční. Metternich odstoupil, cenzura byla odstraněna, ústava byla přislíbena. Dvorské úřady byly změněny na ministerstva moderního typu. V dubnu byla vydána nová oktrojovaná ústava – tzv. Pillersdorfova pro všechny země (s výjimkou Uher – slib autonomie). (Sochrová, 2007, str. 72)

„Petiční hnutí v Čechách, zahájené památným shromážděním ve Svatováclavských lázních v Praze na Novém Městě 11. března 1848, dostalo

v samotné Praze velice brzy zřetelný nacionální ráz.“ (Urban, 1991, str. 161)

Tzv. kabinetním listem z 8. dubna 1848 reagovala vídeňská vláda na požadavky pražských peticí. Většina přání obyvatelstva jak v sociálním, tak národnostním ohledu byla vyslyšena. Jen jediný požadavek – spojení zemí koruny české – zůstal zatím nevyřešen a byl ponechán na rozhodnutí příštího říšského sněmu. Představitelem českého konstitučního hnutí byl od poloviny března 1848 petiční Svatováclavský výbor, přeměněný po přijetí kabinetního listu v tzv. Národní výbor. Tento orgán měl řídit veřejné záležitosti v Čechách až do svolání nově zvoleného zemského sněmu. (Urban, 1991)

„Počátkem dubna 1848 se uskutečnily ve Vídni rozhovory některých slovenských, jihoslovanských a českých politiků, při kterých uzrála myšlenka svolat slovanský kongres, na kterém by byl vypracován a slavnostně vyhlášen společný program.“ (Urban, 1991, str. 164)

„Slovanský kongres v Praze skutečně zahájil v prvních dnech června 1848 svou činnost jako politické shromáždění rakouských Slovanů. Vzhledem k nečekaným zvratům ve vývoji událostí byl však již 12. června 1848 přerušen, aniž uskutečnil – s výjimkou prohlášení evropským národům – své záměry.“ (Urban, 1991, str. 164)

„Radikální proudy se významně prosadily v polovině května ve Vídni, kdy dosáhly odvolání „darované“ ústavy z 25. dubna 1848 a vynutily si svolání skutečně ústavodárného shromáždění, které mělo nově konstituovat říši „zdola“.“ (Urban, 1991, str. 164)

Květnové vídeňské povstání, útěk vlády a císaře do Innsbrucku způsobilo, že se revoluce rozšířila po celém císařství. Po vytvoření nové vlády v červnu začalo v červenci ve Vídni zasedání ústavodárného říšského sněmu o podobě nové ústavy, o zrušení roboty. Císařským patentem ze dne 7.9.1848 bylo zrušeno poddanství (roboty i feudální dávky – s finanční náhradou, půda přešla do vlastnictví rolníků, získali občanskou rovnoprávnost). Vídeňské události bezprostředně ovlivnily i dění v Praze. Po promyšleně vyprovokovaných střetnutích císařského vojska pod vedením generála Alfreda Windischgrätze s civilním obyvatelstvem na Svatodušní pondělí 12. června 1848 došlo v Praze k týdenním bojům na barikádách. Armáda pražské povstání potlačila a výsledkem byly zcela změněné politické a mocenské poměry. Potlačení pražského povstání bylo jen prvním aktem nástupu kontrarevoluce. Vzápětí nato byl dne 2. prosince 1848 v Olomouci proveden nekrvavý „palácový převrat“.

Dosavadní císař a král Ferdinand I. se poděkoval svým národům, vzdal se trůnu a místo postoupil „nezkompromitovanému“ osmnáctiletému Františku Josefovi I. (1848-1916). Sliby jeho předchůdce liberálům o ústavě pro země a národy nebyly splněny, říšský sněm v Kroměříži rozešlo vojsko dne 7.3.1849, nestačil schválit ústavní návrh. Předtím byla vyhlášena oktrojovaná (vnucená) ústava, kterou nařizoval císař a vláda bez schválení parlamentu, tzv. Stadionova ústava, která byla založena na principu centralismu, stavovské zřízení bylo zrušeno, sněmům byla ponechána jen malá působnost. Ústava nikdy nevstoupila v platnost v celém rozsahu. Byla zrušena r. 1851 tzv. silvestrovskými patenty. (Urban, 1991)

„V těchto patentech byly položeny legální základy neoabsolutistického režimu následujícího desetiletí. V prvním z nich byla jako „dobově nevhodná a nepřiměřená“ odvolána oktrojovaná ústava ze 4. března 1849, ve druhém byla zaručena ochrana některých základních občanských práv, potvrzena rovnost občanů před zákonem, přislíbena ochrana státem uznaných konfesí a potvrzeno zrušení poddanství a roboty. Nejdůležitější byl třetí patent, kterým byly zveřejněny tzv. Zásady organického řízení korunních zemí rakouského císařství, tj. vlastní „ústava“ neoabsolutistického státu.“ (Urban, 1991, str. 170)

Ministrem vnitra se stal od léta 1849 Alexander Bach (1813-1893).(Urban, 1991)

### **1.1.6 Habsburská říše a česká společnost v 2. polovině 19. století**

„Bezprostředně po prohrané válce s Itálií dal panovník najevo svůj úmysl založit vnitřní blahobyť Rakouska ... rozvinováním bohatých jeho duševních a hmotných sil, jakož i přiměřenými opravami v zákonodárství.“ (Urban, 1991, str. 172)

Byli odvoláni čelní představitelé v čele s A. Bachem, což znamenalo konec absolutismu a návrat k ústavnímu systému. Tzv. říjnový diplom ze dne 20. října 1860, vydaný Františkem Josefem I., v principu ohlašoval přechod ke konstitucionalismu, uznával oprávněnost volených zástupců veřejnosti spolurozhodovat při správě veřejných záležitostí a výslovně potvrzoval „historické zvláštnosti“ a osobitost jednotlivých částí říše. Po pádu bachovského absolutismu došlo k posílení českého kulturního a politického života. (Urban, 1991)

Dne 17. února 1867 byla jmenována samostatná uherská vláda. Rakouské císařství přestalo existovat, zrodila se rakousko-uherská monarchie či říše. Celý zdoluhavý a dramatický proces přestavby habsburské monarchie z absolutistického státu v konstituční monarchii byl ukončen na jaře v roce 1873. (Urban, 1991)

R. 1874 se dovršilo rozštěpení české politiky v souvislosti s odlišnými názory na politiku pasivní opozice:

- Národní strana (staročeši) – pro pasivní opozici
- Nově vzniklá Národní strana svobodomyšlná (mladočeši) – program samosprávy českých zemí, demokratizace, proti pasivní opozici. Tiskový orgán mladočechů Národní listy (nejvlivnější noviny), mladočeši radikálnější, demokratičtější. (Sochrová, 2007, str. 85)

Před sněmovními volbami v září 1878 se obě české strany dohodly na vytvoření společné koalice v rámci tzv. státoprávního klubu a sjednaly zásady, za nichž byly ochotny vstoupit do sněmu. Dne 24. září 1878 do sněmu také vstoupily (ve volbách zvoleno 69 staročeských a 14 mladočeských poslanců). Státoprávní poslanci z Čech a Moravy vytvořili společný český klub, sdružující jak občanské poslance, tak některé konzervativní šlechtice. Předsednictvo českého klubu podalo dne 17. listopadu 1879 vládě čtyři memoranda, obsahující požadavek na provedení jazykové rovnoprávnosti v úřadech a ve školách. V prvním z nich bylo požadováno zrovnoprávnění češtiny u státních úřadů a soudů, ve druhém zrovnoprávnění češtiny na pražské univerzitě, ve třetím totéž pro střední školy a ve čtvrtém pro řemeslnické a živnostenské školy. Česká aktivita tak byla zaměřena především do oblastí jazykové, kulturní a školské politiky a snažila se využívat ústavně zaručené rovnoprávnosti národů. Odpovědí na první spis byla tzv. Stremayerova jazyková nařízení ze dne 19. dubna 1880, vydaná pro Čechy a samostatně pro Moravu ministrem spravedlnosti Karlem Stremayerem, kterými byla v tzv. vnějším úřadování, tj. při styku strany s úřadem, na celém území obou zemí do značné míry čeština zrovnoprávněna s němčinou. Během první poloviny 80. let byla zřízena anebo postátněna další česká gymnázia, průmyslové a jiné odborné školy a tím byly postupně plněny požadavky dalších dvou memorand. (Urban, 1991)

Vztahy mezi oběma národy v Čechách se zhoršovaly, v lednu 1890 proběhla tajná jednání staročechů s německými liberály o národnostním smíru. Výsledkem porady



byly tzv. vídeňské punktace, tedy návrh úpravy veřejné správy v Čechách podle národnostních kritérií. Punktace měly být kompromisem, ale Němci je slavili jako vítězství. Česká veřejnost byla pobouřena, vyhrotil se ostrý boj mezi mladočechy a staročechy. V r. 1891 utrpěli staročesi katastrofální porážku ve volbách do říšské rady, což vedlo k rozpadu staročeské strany. Nejsilnější politickou stranou se stali v Čechách mladočeši. (Sochrová, 2007, str. 84-85)

### **1.1.7 České země a Rakousko v letech 1890-1914**

V období formování masových politických stran, postupujících změn hospodářských a sociálních, nástupu kulturní a politické moderny na sklonku 19. století vznikaly předpoklady k utváření zcela nového systému skutečné politické plurality. V širokém politickém spektru působilo a nově vznikalo velké množství politických stran (staročeská, mladočeská, katolické, agrární, konzervativní, radikální atd.) V r. 1906 byl přijat zákon o všeobecném, přímém, rovném a tajném volebním právu. (Sochrová, 2007, str.86-87)

Počátkem 20. století se Evropa rozdělila do 2 nepřátelských bloků:

- R. 1879 byla uzavřena tajná smlouva středoevropských mocností Německa a Rakousko-Uherska (Dvojspolek - aliance proti Rusku a Francii), v r. 1882 se přidala Itálie (Trojspolek), uspořádání pak bylo doplněno dohodou se Srbskem (1881) a Rumunskem (1883)
- R. 1893 byla uzavřena „nepřirozená“ dohoda Ruska a Francie o vzájemné pomoci (obě země byly v izolaci, měly obavu z agresivního silného Německa – smlouva byla uzavřena při příležitosti návštěvy francouzské flotily carem Alexandrem II. v Kronštadu), r. 1904 byla uzavřena tzv. srdečná dohoda Británie a Francie, r. 1907 Rusko a Británie (=Trojdohoda)

(Sochrová, 2007, str. 103)

### 1.1.8 První světová válka a vznik Československa (1914-1918)

Urban (1991, s. 243-244) označuje první světovou válku jako šokující zážitek, kdy proti všem předpokladům o tom, že moderní války lze vzhledem k moderní válečné technice rozhodnout rychle, se plánovaná blesková válka zakrátko změnila ve válku zákopovou a posléze také týlovou a jako totální válka si nemilosrdně podřizovala veškerý hospodářský a společenský život. Zpočátku šlo vše rychle. Po sarajevském atentátu na následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este (1863-1914) dne 28. června 1914 se veřejnost sice brzy uklidnila, ale v diplomatickém zákulisí mezi Vídní a Berlínem o to vzrušeněji postupovaly přípravy k rázné akci. Dne 23. července 1914 předala habsburská monarchie v Bělehradě srbské vládě ultimátum, jehož obsah byl vědomě koncipován tak, aby odpověď mohla být předem shledána jako nepřijatelná. To se také po uplynutí 48 hodin odpovědní lhůty stalo a na všech stranách byli povoláváni do zbraně vojáci. Dne 28. července vyhlásilo Rakousko-Uhersko Srbsku válku, pak dne 1. srpna vyhlásilo Německo válku Rusku a řetězová reakce se odvinula. Z „trestné výpravy proti Srbsku“ nepozorovaně vznikla světová válka. Dne 21. listopadu 1916 zemřel František Josef I. Na trůn nastoupil jeho ještě ne třicetiletý prasnovec Karel a před českými politickými orgány se otevírala zcela nová perspektiva. V té době se však již v cizině postupně formovalo z různých proudů a skupin vyhraněně protirakouské křídlo. Prvním Čechem, který odjel do zahraničí s těmito záměry již počátkem září 1914 byl advokátní koncipient Lev Sychrava (1887-1958). Po něm pak následovali další, výjimečnou událostí však bylo, když v zimě roku 1914/1915 zůstal v cizině profesor a poslanec říšské rady T.G.Masaryk a po něm počátkem září 1915 Edvard Beneš.

„Francouzská vláda uznala dne 29. června 1918 Československou národní radu za „nejvyšší orgán, spravující veškeré zájmy národa a jako první základ příští vlády československé“. Dne 9. srpna 1918 uznala také britská vláda „Čechoslováky za národ spojenecký“ a „právo Československé národní rady jakožto nejvyššího orgánu československých národních zájmů a jakožto nynějšího představitele budoucí československé vlády“. Ve stejném duchu bylo koncipováno diplomatické uznání vlády USA ze 3. září 1918, po kterém pak následovaly další země.“

(Urban, 1991, str. 260)

Na shromáždění v Obecním domě v Praze dne 13. července 1918 byl pod názvem Národní výbor neformálně ustaven nejvyšší orgán příští prozatímní zákonodárné i výkonné moci československého národa. (Urban, 1991)

Vyčerpávající válka pomalu končila. „Aby se předešlo možným nedorozuměním, oznámil dne 14. října tajemník Československé národní rady E. Beneš dohodovým státům, že rozhodnutím ze dne 26. září 1918 se tato rada ustavila jako prozatímní československá vláda v čele s předsedou T.G. Masarykem, E. Benešem jako ministrem zahraničí i vnitra a M.R. Štefáníkem jako ministrem války. V době, kdy Beneš pracoval intenzívně na diplomatické frontě, usiloval T.G.Masaryk o principiální ideové zdůvodnění požadavku československé samostatnosti. Výsledkem bylo Prohlášení nezávislosti československého národa, datované ve formálním sídle prozatímní vlády v Paříži dne 18. října 1918. Ve skutečnosti tento dokument vznikl v USA, a proto je také znám jako washingtonská deklarace nezávislosti. Masaryk v ní mimo jiné heslovitě vytyčil „zásady ústavy československého národa“. Podle této deklarace měl být příští československý stát republikou.“ (Urban, 1991, str. 261)

Dne 28. října 1918 přijal rozšířený Národní výbor československý v Grérově síni Obecního domu v Praze první zákon, jímž vstoupil v život samostatný československý stát. (Urban, 1991)

„Dne 1. listopadu začala u Padovy v severní Itálii jednání mezi zmocněnci Dohody a Rakousko-Uherska o příměří. Podepsáno bylo dne 3. listopadu 1918 v 15 hodin s platností od stejné hodiny následujícího dne. Abdikací císaře Karla I. Dne 11. listopadu dějiny habsburské říše skončily. Začala také nová kniha evropských dějin.“ (Urban, 1991, str. 263-264)

## **1.2 Charakteristika školství**

### **1.2.1 Počátky školství na našem území**

V počátcích školství na našem území hrála nejdůležitější úlohu církev. Postupně se ustálily dva typy církevních škol – klášterní a katedrální. Byly zaměřeny především na výchovu duchovenstva, ale prepisováním a šířením knih se zasloužily

i o rozvoj celkové gramotnosti a vzdělanosti. Zlom ve vývoji školství znamenal vznik nového typu vyšších škol – tzv. univerzit. Na konci raného středověku vznikaly při farách tzv. školy farní. Kromě náboženského vzdělání poskytovaly žákům i vzdělání elementární, které zahrnovalo psaní, čtení a někdy i počítání. Právo na vzdělání však měli pouze chlapci. Rozvoj měst a nového měšťanského stavu si vynutil během 12.-14 století proměnu některých farních škol na školy nového typu, a to na tzv. školy městske. Tyto školy byly nejdříve soukromé, později přecházely pod správu města. Kromě nich vznikaly i soukromé školy pro nižší vrstvy, pejorativně nazvané školy pokoutní. Demokratizaci školství prospělo především to, že se na nich učilo národním jazykem a že některé měly dokonce i zvláštní oddělení pro dívky. Mimo církev existovaly zhruba od 16. století i školy v jazyce latinském. Byly šestileté a svou kvalitou zpravidla předstihovaly školy městske. Můžeme je považovat za předchůdkyně pozdějších středních škol. Kromě škol městske vznikaly od 13. století i školy odborné – cechovní a kupecké – které se věnovaly výchově k řemeslu a obchodu. Zpočátku se všechny tyto školy nazývaly partikulární, neboť na rozdíl od všezahrnujícího vzdělání univerzit poskytovaly jen částečné vzdělání. Od 18. století se pro ně ujal název triviální. Období renesance přineslo nejen nový pohled na svět, ale i kvalitativní posun ekonomický, vědecký a kulturní. Ten se samozřejmě promítl i do vývoje vědy a školství. Vedle škol katolických vznikaly i protestantské. V Čechách vznikaly a slibně se rozvíjely školy Jednoty bratrské. (Schön, 2000, str. 9-11)

V době rudolfínské došlo k dovršení humanismu. Gramotnost rostla, zvyšoval se i počet vysoce kvalifikovaných lidí (se znalostí čtení, psaní, počítání a základů účetnictví – nutné zejména v měšťanském prostředí). Důležitou náplní výuky byla především znalost jazyků, a to latiny, která byla mezinárodní řečí vzdělavců, ale i němčiny, italštiny, francouzštiny nebo španělštiny – pro činnost obchodníků a politiků. Zde se odráželo politické, kulturní a hospodářské propojování Evropy. Školy byly základem humanistické vzdělanosti a jejího rozšíření mezi větší okruh lidí. Děti z panských a nejbohatších měšťanských rodin učili soukromí učitelé a vychovatelé (preceptoři). V jejich výuce byly propojovány vědomosti, lekce společenského chování a etikety. Pro ostatní byly určeny městske (partikulární) školy, katolické i nekatolické, zvláště bratrské – podle zřizovatele a gymnázia, která připravovala pro studium na univerzitě. Na vesnicích však farní školy upadaly.

V kultuře se vedle šlechticů projevovala i výrazná účast měšťanstva. Čeština nahrazovala stále více latinu i v odborných spisech, a to nejen v překladech, ale i v původních dílech. Vliv na rozmach vzdělanosti měl i rozvoj knihtisku (laciné učebnice, knihy, osvětové spisy atd.). Rozvíjely se přírodní vědy.

(Sochrová, 2007, str. 10-11)

Bílá hora a třicetiletá válka tvořily v kulturním vývoji českých zemí důležitý mezník, vyznačující se tragickým přerušením dosavadního slibného rozvoje národní kultury. Školství plně ovládla katolická církev. Čeština jako jazyk nadále žila jen na venkově a mezi méně zámožnými vrstvami městského obyvatelstva. Za třicetileté války upadlo někdejší městské školství, v hlubokém úpadku bylo i školství vesnické, negramotnost vesnického obyvatelstva byla obecným jevem. Stav vesnického školství se sice s postupem doby pomalu zlepšoval a zvláště na průmyslovém severu Čech dosáhl již v první polovině 18. století poměrně dobré úrovně, v mnoha oblastech Čech však byl pokrok nepatrný. Nejdůležitějším typem školy se staly jezuitské koleje, dobře hmotně zabezpečené a dobře organizované.

### **1.2.2 Vývoj školství v letech 1774-1805**

Jak uvádí Maur (1976, str. 140-141), potřeba vzdělaných úředníků a vedoucích pracovníků, kteří rozumí odborným problémům průmyslové i zemědělské výroby, vojenství a práva, obrátily pozornost státu ke školství. Reformy školství začaly již na přelomu čtyřicátých a padesátých let. Od roku 1760 vycházela hlavní iniciativa ve školství z dvorské studijní komise, kde měl rozhodující slovo Van Swieten. V sedmdesátých letech prošlo hlubokou proměnou i základní školství. Jeho nová, jednotná soustava byla dílem zaháňského opata Felbigera, který byl pruským prostřednictvím ovlivněn i myšlenkami Komenského. Zákonem z r. 1774 se zaváděla v monarchii povinná školní docházka od 6 do 12 let. Ve větších vesnicích, zvláště tam, kde byly fary, měly být zakládány tzv. triviální školy, vyučující čtení, psaní, počtům a náboženství. Ve větších městech měly vznikat hlavní školy, jejichž úkolem bylo mimo to učit i základům latiny, dějepisu, zeměpisu, domácích prací a zemědělství, v zemských hlavních městech vzorové tzv. normální školy, určené též pro vzdělávání učitelů. O zlepšení úrovně a náplně výuky na základních školách měl pečovat systematický dozor ze strany nově vybudované školské správy, mělo mu

sloužit i intenzivní vydávání učebnic a pomůcek, povinné zkoušky i lepší hmotné zajištění učitelů. Novým prvkem základního školství byla pracovní výchova, zaváděná u nás z iniciativy Ferdinanda Kindermanna, pověřeného r. 1774 organizací českého školství. Sociální poměry však nedovolovaly v praxi plně uskutečnit pravidelnou povinnou školní docházku. Přesto však tereziánská škola vykonala mnoho pro kulturní i ekonomické povznesení lidových vrstev. Položila základy obecné gramotnosti i praktické hospodářské výchově mládeže. České země, zvláště jejich průmyslové kraje, se počtem škol i jejich kvalitou brzy dostaly na přední místo v monarchii a na úroveň nejvyspělejších zemí Evropy.

„Řádem položen první základ k budoucí moderní škole a škola neměla na dále řízena býti výhradními zájmy a prospěchy církve, ale stala se nástrojem politiky státní.“ (Auerhan a kol, 1913, s. 204)

„Otevřením knihoven a rozšířením knižního trhu se vytvořily nové podmínky pro rozvoj moderní vědy a pro šíření osvícenské vzdělanosti.“ (Maur, 1976, str. 142)

„Vládní germanizační tendence zesílily v souvislosti se školskými reformami 70. let. Němčina byla zaváděna jako jediný vyučovací jazyk na hlavních a normálních školách, gymnasiích i univerzitě. Čeština však byla ponechána jako vyučovací jazyk na triviálních školách, byly pro ně vydávány české učebnice, češtině se z praktických důvodů vyučovalo i na hlavních školách.“ (Maur, 1976, str. 143)

„Školská politika vlády císaře Josefa II. nesla se směrem, jenž určen byl tehdejší státnickou naukou a povznesení obecného blahobytu bez ohledu na skutečné poměry a historický vývoj národů. Vyvrcholený centralismus školu uniformoval. Škola měla býti nástrojem centralismu a germanismu.“ (Auerhan a kol, 1913, s. 209-210)

### **1.2.3 Vývoj školství v letech 1805-1849**

Úkolem domácího školství v období františkovsko-metternichovského absolutismu bylo především vychovat poslušné úředníky. Projevy samostatného myšlení a svobodného vědeckého ducha byly pronásledovány.

(Sochrová, 2007, str. 62)

„Krátká doba vlády Leopoldovy nepřinesla škole žádných změn. Za to školská politika vlády císaře Františka I. vyznačuje se mnohými pronikavými změnami, bohužel ve směru reakčním, který určován byl silným vlivem francouzské revoluce

a povšechnou změnou tehdejšího kulturního a politického života.“

(Auerhan a kol., 1913, s. 214)

„Reakční tyto snahy po znehodnocení venkovských škol a tudíž po snížení vzdělanostní úrovně nejširších lidových vrstev lidových nebyly nijak zastírány nebo přikrašlovány.“ (Auerhan a kol., 1913, s. 215)

Na základě těchto reakčních návrhů byl v r. 1805 vypracován školní zákon. Principy tohoto zákona se spravovalo obecné školství až do vydání říšských zákonů v r. 1869. (Auerhan a kol., 1913)

#### **1.2.4 Vývoj školství v letech 1849-1869**

Jak uvádí Kovářiček, Jedličková (1994, str. 11-12), nepřinesl revoluční rok 1848 žádné podstatné změny v organizaci základního školství. V souvislosti s revolučními snahami ve společnosti byla ale formulována řada reformních návrhů o škole. Na základě Konkordátu z roku 1855 bylo všechno národní školství opět podřízeno katolické církvi, která je spravovala i jménem rakouského státu. Vydáním ministerského nařízení o vyučování němčině roku 1853 byla značně omezena výuka v českém jazyce. Učební osnovy z roku 1856 však nařizovaly, aby se česky vyučovalo všude, kde je čeština pro žáky mateřským jazykem, což ale nebylo plně realizováno. Kromě toho osnovy posílily výuku náboženství a omezily poněkud výuku přírodních věd. Roku 1864 Český zemský sněm zrovnoprávnil češtinu s němčinou jako vyučovací jazyk na školách. Toto rozhodnutí však bylo vydáno až roku 1866.

#### **1.2.5 Vývoj školství v letech 1869-1918**

Dne 14. května 1869 byl přijat Základní říšský školský zákon, který mimo jiné obsahoval:

- zavedení jednotného státního dozoru nad školami,
- rovné právo všech vrstev na elementární vzdělání,
- modernizace obsahu vzdělávání (zavádění reálií)
- zrušení konfesijního rázu veřejné školy

(Kováříček, Jedličková, 1994, str. 15)

„Základní školství bylo podle zákona z roku 1869 organizováno následovně:

- povinná školní docházka od 6 do 14 let mohla být splněna na vesnicích a malých městech ve školách obecných (se stupněm nižším a vyšším),
- v okresních městech na nižší (pětiletý) stupeň škol obecných navazovala trojtřídní škola měšťanská (vždy jedna chlapecká a jedna dívčí),
- na nižší stupeň obecné školy navazovaly i střední školy všeobecně vzdělávacího charakteru (gymnázia a reálky).“

(Kováříček, Jedličková, 1994, str. 15)

V r. 1883 byl zákon novelizován. „Novela se mimo jiné projevila úředním zaváděním tzv. úlev ze školní docházky, omezováním výuky přírodovědným předmětům a opětovnému posílení vlivu církve na školu (především u venkovských obecných škol). Kladnými ustanoveními „novely“ byla možnost zřizovat měšťanské školy i mimo okresní města a dále otevírání opakovacích – později pokračovacích škol.“ (Kováříček, Jedličková, 1994, str. 16)

„Z většiny přijímaných opatření v oblasti základního školství je patrná snaha záměrně odlišovat školu venkovskou (většinou šlo o ménětřídní obecné školy s osmiletou školní docházkou) od škol ve městech, kde byly stále ve větší míře otevírány školy měšťanské. Po roce 1903 dochází k dalšímu posílení měšťanských škol připojováním nepovinného jednoročního učebního kursu. Absolvování tohoto kursu se postupně stalo podmínkou vstupu na nově zřizované odborné školy.“ (Kováříček, Jedličková, 1994, str. 16)

## **1.3 Vývoj školství v Konici**

### **1.3.1 Dějiny Konice**

Konice patří k nejstarším osadám v okolí a je jediným městem na Dražanské vrchovině. Dříve patřila do okresu litovelského, od roku 1960 patří do okresu prostějovského. Roku 1970 byla Konice povýšena na město. S přidruženými obcemi Křemenec, Čunín, Nová Dědina, Ladín a Runářov má 2872 obyvatel (stav k 30.8.2010) a je správním střediskem rozsáhlé oblasti severozápadní části okresu.



Jak uvádí tradice, je pravděpodobné, že přes Konici vedla už v epoše velkomoravské důležitá cesta z Moravy do Čech. Cesta vedla až z Polska přes Olomouc, Konici, Úsobrno a Litomyšl do Prahy. Konice byla důležitým mezníkem na této trase. Povozy vypravené z knížecího sídla Olomouce urazily za jeden den přibližně onen úsek do Konice. Tam bylo třeba si odpočinout, osvěžit se a zajistit vše pro další zvláště obtížný úsek cesty přes hornatou vysočinu až k celnici úsobrnské. Proto byla v Konici stáj pro koně neboli „konica“, kde se koně přepřahali a kde byla pravděpodobně i kovárna pro kutí a opravu vozů. Za tím účelem tu bylo chováno stádo koní. Že jméno Konice pochází od starobylého slova konica (konírna), svědčí i její dosavadní užívání v rodu ženském jednotného čísla (ta Konice).

První zmínku o Konici přináší listina z roku 1200 (označená ale jako falzum z doby asi o 100 let pozdější). Ve 13. století byla Konice zeměpanskou. Nová doba začala pro Konici a okolí koncem 13. století, kdy z rozsáhlého zeměpanského majetku v tomto kraji bylo vyděleno Konicko a bylo dáno Adamovi z Choliny jako náhrada za Zábřežsko, které potřeboval král Václav II. pro své účely. Bylo to roku 1289. Král Václav III. potvrdil tuto změnu roku 1305 a Jan Lucemburský roku 1316.

Pro historii Konice je zejména důležitý rok 1351, kdy je poprvé uváděna jako městečko s tvrzí. V roce 1379 se stal majitelem rod pánů z Holštejna. Roku 1386 se stalo celé konické panství majetkem pánů z Cimburka. Panství Konice obsahovalo hrad Stražiště, městečko Konici s tvrzí, dvorem a patronátním právem a 14 vesnic. Rod pánů z Cimburka hraje v době husitské jako vůbec na celé Moravě vlivnou roli. Konici zasáhl přímo druhý vpád husitů roku 1423. Cimburkové prodali roku 1434 (intabul.1446) Konici s panstvím pánům ze Švábenic. Ti sídlili v Konici 220 let.

Do osudu městečka a jeho lidu zasáhly jako v celé zemi dvě velké události: povstání protestantských stavů proti císaři a třicetiletá válka. Nezdařeného odboje proti císaři se zúčastnili i oba Švábenští bratři Konický Jan a jesenický Kryštofor. Po bitvě na Bílé hoře stihl trest i je. Jan nejprve pozbyl majetek, ale po zaplacení pokuty mu byl vrácen. Jan r. 1629 povolal do evangelické Konice na misie jezuity z Olomouce a při nich se obrátili na katolickou víru on sám s manželkou, třemi šlechtici a šestnácti osobami z lidu. Po misiích v roce 1629 už byla fara určitě jen katolická.

Panství zpustošené třicetiletou válkou a s ním i městečko Konice se vzmáhaly k novému životu těžce už také proto, že se tu střídali až příliš často různí majitelé,

kteří sledovali většinou jen majetkové machinace a možnost zisku. Tak po smrti Jana Ferdinanda Švábenského zdělila konické panství jeho dcera Jana Kateřina, provdaná za Melichara Ledenického z Ledenic a na Cetechovicích. Tato pak roku 1655 prodala panství svému manželovi a tím po 209 letech přestal na Konici vládnout rod Švábenských. Melichar Ledenický stále zpustošené a zadlužené panství brzy, a to r. 1659 opět prodal. Novým majitelem se stal Jan Baltazar Vetter z Lilie a v r. 1660 Petr Suda ze Srienavy v Polsku. R. 1676 koupil panství svobodný pán Rudolf Skrbenský z Hříště, který je prodal r. 1680 rytíři Rudolfu Zellerovi z Rosenthalu R. 1680 je koupil Jan Jiří Hoffmann, rytíř z Kochersberku, který později koupil i panství Stražisko. Po jeho smrti roku 1697 panství zdělila jeho manželka Anna Eliška Hoffmannova, rozená hraběnka z Werdenberku. Ta stále ještě zadlužené panství konické i stražické prodala roku 1699 klášteru Hradisko u Olomouce. Když konické panství koupil klášter Hradisko u Olomouce, který byl majitelem od roku 1699 až do roku 1784, znamenalo to i celou řadu změn v poměrech a v životě poddaných. Především tu nastala změna velikosti panství. Po provedené koupi pak konické panství zaujímalo městečko Konici a vesnice Runářov, Křemenec, Stražisko s Malenami, Čunín, Skřípov, Lhotu, Dešnou, Brodek a Přemyslovice. Klášter dal nejen přestavět a zvětšit kostel, ale také místo tvrze nechal vystavět nový barokní zámek (1705). Roku 1711 založil pro Konici novou pozemkovou knihu a v letech 1741-2 nechal vystavět starobinec zvaný špitál. Konice s okolím velmi utrpěla jak za války o dědictví rakouské (1741-1748), tak i za války sedmileté (1756-1763). Po zrušení kláštera Hradisko u Olomouce 18.8.1784 bylo panství konické přiděleno Náboženskému fondu. Kolem roku 1790 se na Konicko nastěhovalo na sta německých rodin a vznikly nové německé kolonie.

V posloupnosti majitelů panství nastala výrazná změna roku 1825, kdy dosavadní majetek náboženského fondu koupil brněnský továrník, zbohatlík z napoleonských válek Karel Příza, a to panství konické a stražické.

Významnou událostí bylo, že se Konice stala v r. 1848 jedním ze 44 volebních okresů vytvořených na Moravě a ve Slezsku pro volby do zemského a říšského sněmu. Rok 1848 přinesl definitivní pád poddanství a koničtí občané – rolníci, řemeslníci či domkaři se stali rovnoprávními občany státu, byli tedy právně rovni i osobám bývalé vrchnosti. Místo názvu panství se začal užívat název velkostatek, jehož majitelem byl dále Karel Příza. Počátek společenského řádu vzniklého po roce

1848 byl pro Konici nejen ve znamení likvidace dosavadního feudálního břemene, ale také obnovení obecní samosprávy a zřízení konického soudního okresu. Po zrušení vrchnostenských úřadů byly zřízeny c.k. úřady, které vstoupily v platnost již ode dne 1.1.1850. Konice se stala sídlem c.k. okresního soudu, který zaujímal 37 obcí s počtem 24 000 obyvatel, později přeměněného na okresní úřad, a dalších úřadů.

Když Karel Příza dne 11.5.1852 zemřel, podělili se o majetek jeho tři synové Leopold, Eduard a Christian. Leopold dostal statek konický. Rod Přízů sídlil na zámku až do pozemkové reformy po 2. světové válce.

Mezi nejvýznamnější památky v Konici patří farní kostel Narození P. Marie, hřbitovní kostelník sv. Jana Křtitele, zámek v barokním slohu s vzácnou freskovou výzdobou, barokní socha sv. Floriána.

Bohužel se nezachovaly téměř žádné staré písemné památky, neboť většina jich shořela při požáru v r. 1810, kterému padla za oběť i radnice.

### **1.3.2 Počátky školství v Konici – vývoj v letech 1632-1843**

Prvopočátky školství v Konici pro nás zůstanou pravděpodobně zahaleny tajemstvím. O existenci školy se dozvídáme nepřímo, a to prostřednictvím zápisů v matrice z r. 1632, které prováděl rektor školy Daniel Vysokomýtský. Matrika pro městečko Konice a přifařené vesnice byla založena r. 1632 za faráře Ondřeje Kassubia, a to pouze pro křty. Teprve v r. 1663 se v ní začaly zaznamenávat i úmrtí a sňatky. V inventáři z r. 1772 je zmínka, že k faře patřily dva domky – první domek byla škola až do postavení nové školy r. 1844 a ze školy byla potom panská myslivna. Učitelé nebyli na svůj úřad zvláště připraveni. Byli přijímáni vrchností. Učili nejen čtení, psaní a počtům, ale i náboženství a zpěvu. Zastávali službu varhanickou, starali se o modlitby přede mší svatou, zapisovali křty, úmrtí a vedli v evidenci počet obyvatelstva. Často zastávali úřad obecního písaře. Platové poměry se měnily smlouvami a byly u každé školy jiné. Učitelův plat byl pevně stanoven teprve za školního komisaře Antonína Scholze protokolem r. 1788 za přítomnosti vrchnosti, farního úřadu a učitele. V Konici byla škola dvojtřídní. V ní se vyučovalo po půl dnech, protože měla jen jednu místnost tzv. „učírnu“.

Ve školství nastal větší rozvoj po zákonné úpravě za Marie Terezie a za císaře

Josefa II.

„Původní školní okrsek konický zaujímal celou rozsáhlou farnost. A jestliže školní vzdělávání v samé Konici bylo udržováno jakž takž, ve vzdálených dědinách zcela vázlo. Velkým pokrokem v tomto směru bylo za císaře Josefa II. (1780-1790) zřizování farností a farních škol. Zřízením několika nových farností či lokálií se konická farnost sice zmenšila, ale přesto zůstávala po stránce školní od konické školy nezvládnutelná. Uznala to i příslušná komise, která se sešla v Konici 27. září 1788 pod vedením krajského komisaře pro školní záležitosti Antonína Scholze a která stanovila: Vedle jediné konické školy jsou potřebné ještě poboční školy (Mittelschule):

- 1) v Křemenci nebo Veselé pro Křemenec, Veselou, Runářov a Čunín
- 2) v Nové Dědině pro N. Dědinu, Zavadilku, Slavíkov a Štarnov
- 3) v Ochozi pro Ochoz, Střelnou, Klužínek a Budětsko.“

(Pinkava, 1995, str. 137)

Postupně byly zřízeny školy v Runářově (roku 1782 v soukromém domku), v Jesenci (1788 v panské budově) a v Budětsku. Roku 1792 patřilo ke konické škole ještě 15 osad se 415 dětmi, roku 1794 ještě 9 osad se 328 dětmi. Pro tak stále velký počet dětí se jednalo o rozšíření školní budovy a pak o postavení nové školy v ovčákově zahradě. Roku 1795 přišel zákaz stavby nové školy s tím, že bude zřízena nová škola v Křemenci a v Konici zůstane jen 118 dětí, pro které stačí jedna nerozšířená místnost. Škola zřízená v Budětsku neměla místnost, a proto děti do školy nechodily. Např. v r. 1802 bylo v konické triviální škole 112 dětí a učilo se německy a česky. Konický učitel Tauber na podzim roku 1817 přijal dva pomocníky a posílal je vyučovat do Budětska a Ochoze. Toto excurrando (přespolní vyučování) trvalo až do roku 1826 (i když budova v Budětsku byla dokončena už roku 1822). Služba učitele, zvláště s docházkou do sousedních vesnic, nebyla vůbec lehká, svědčí o tom také případy úmrtí v mladém věku. .

„Učitel dostával ročně z kostelního jmění 48 kr., od vrchnosti 2 zl. 36 kr., v peníze přepočtené naturálie 45 zl. 20 2/4 kr., školné, koledu a zápisné 100 zl., tedy celkem 148 zl. 44 2/4 kr.“

(Pinkava, 1993, str. 76)

Postupně se tedy zřizováním dalších škol v okolí konický obvod zmenšil tak, že k němu roku 1843 patřily jen Březsko a Michnov. Při tom pro Březsko a Michnov se

vyučovalo excurrando v soukromém domku v Michnově. Od r. 1839 do r. 1842 byli vysíláni pomocníci přes den do Nové Dědiny a Klužínka. Jelikož se od roku 1832 počet žáků opět velmi zvyšoval, byl pro vyučování pronajat ještě domek č. 244. Roku 1838 však hrozila původní školní budova sesutím, proto Příza propůjčil ve svém dvoře tři světnice: největší pro 2. třídu, menší pro 1. třídu a nejmenší jako příbytek pro tři podučitele, čtvrtý podučitel bydlel ve starém stavení. V tomto stavení se vyučovalo až do roku 1844.

### **1.3.3 Výstavba školy v Kostelní ulici – vývoj v letech 1843-1899**

Roku 1842 se začalo jednat o stavbě nové školy na zmoře. Již dne 29. srpna 1842 byl rukou konického vrchního položen základní kámen.

„V sobotu 30. září 1843 odpoledne za víření trub a bubnů byla do zdi zazděna plechová schránka s listinou a penězi a na budovu připevněna železná deska s měděnými písmeny: UČ SE GIŽ A MLADOSTI OD MRAWENCE PILNOSTI – ZISKEG SI UMÉNĚ A MÁŠ NAWŽDY DOSTI GMĚNĚ. Dal vystavěti Karel Prziza, pán na Konicích a Stražisku 15tého čerwna 1843.“ (Pinkava, 1993, str.88)

Dne 4. listopadu 1844 se konalo slavné posvěcení tohoto nového školního domu. Projev měl školdozorce okrsku opatovického, skřípovský farář Josef Feigerle. Děkoval přítomným, kteří se o dílo zasloužili, předně majiteli panství konického Přízovi, dále majitelce panství Jesenec, konickému vrchnímu, úředníku jesenického panství, dále děkoval občanům Konice, Březska, Michnova a Nové Dědiny, kteří přispěli svou prací.

Tato budova bohužel v současné době již nestojí. Chátrající budova se stala problémem v dopravě a byla zbourána. Vystupovala totiž do silnice a vytvářela v zatáčce nebezpečné místo.

„V nové budově byla v přízemí jedna učírna a byt pro nadučitele, nahoře 2 učírny a byt pro učitele. Vyučovalo se však jen ve dvou učírnách, protože třetí učírna zůstala nedokončená: chyběla podlaha, kamna, zimní okna, celé vnitřní zařízení a také nebylo peněz na placení dalšího učitele.“ (Pinkava, 1993, str. 89)



Obrázek č. 1 – Škola v Kostelní ulici

Ani nová školní budova v Konici však nevyřešila podmínky příznivé pro výuku mládeže. Nestáčily jednak „učírný“ a také učební pomůcky. Výsledky namáhavého vyučování byly slabé, protože lid, odkázaný na těžkou manuální práci, jednak nemohl dětem dopřát čas na učení, protože bylo třeba od dětství pracovat, a jednak nedocenil význam vzdělání. Tak bylo stále ještě hodně těch, kteří neuměli číst a psát. Také bylo málo těch, kteří odcházeli na studia. Pokud šli, bylo to většinou z rodin učitelských, a to opět na učitele nebo kněze. Konická fara neměla bohužel knihovnu, ale pouze jednu knihu: dvousvazkovou sbírku latinských kázání z roku 1712.

„Pohnutý rok 1848 vyvolal na Konicku také ohlas ve školství, přímo u konické farní školy. Totiž na základě návrhu paragrafu 23, který byl 10. září 1848 předložen ke sněmovnímu jednání a zněl, že „je třeba pokud možno dbáti, aby v každé obci, kde je nejméně 60 dětí, které v důsledku vzdálenosti do jiné školy nemohou chodit, byla zřízena samostatná škola“. S tímto paragrafem počítaly obce Březsko a Michnov, přiškolené do Konice, kde se situace vyvíjela následovně: od roku 1819 chodil do Březska vyučovat excurrando školní pomocník, jemuž obě obce poskytovaly oběd a příspěvek na další stravování. Toto zařízení se obnovovalo na základě žádosti každý rok. Tak tomu bylo až do konce školního roku 1846-7. Ale již ve školním roce 1845-6 částečně a ještě více v roce 1846-7 se od toho svazku

odtrhlo několik michnovských familiantů, neboť břežští usedlíci nechtěli uznat jejich bídu a žádali od nich stejný příspěvek na udržování učebny, palivo a stravování pomocníka jako od bohatších občanů. Když pak roku 1847 velmi stoupla drahota, prohlásily obě obce, že budou posílat své děti zase do Konice, aby jim odpadly výdaje za učebnu a za pomocníka a aby jim zůstalo jen placení školného na jednoho žáka 1 zl. k. m. na celý rok. I když návštěvnost školy ve školním roce 1847-8 byla ještě ucházející, rektor školy Václav Tauber se ptal, zda nechtějí opět pro školní rok 1848-9 pro děti pohodlné vyučování excurrando. Obě obce ve vyčkávání na usnesení zemského a říšského sněmu a v naději na vlastní školu se vyjádřily v té věci počkat a posílat děti do Konice. Očekávání se jim však nesplnilo, na sněmech v přívalu jiných záležitostí k hlasování nedošlo. Docházka do školy vážla, neboť se spotřebovalo více oděvu a obuvi a také vznikl dluh na školném 16 zl. k. m. Rektor Tauber opět vybídl pro rok 1849-50 k vyučování excurrando, ale od obcí nedošla odpověď ani do začátku září 1849. Obce stále jednaly váhavě až nakonec k vyučování excurrando opět přistoupily a roku 1865 dokonce koupily v Michnově domek.“ (Pinkava, 1995, str. 10-11)

V přidušeném desetiletí za Bachova absolutismu upadal veškerý kulturní život, osvětě sloužily jen školy a knihovna. O oboje se staral stále Věnceslav Tauber, uvědomělý a horlivý pracovník. Po jeho smrti v r. 1854 převzal úřad nadučitele a knihovnu jeho zeť Karel Smékal. Knihovna však postupně také upadla a tak zůstala jen škola. Jaké byly sociální poměry učitelů a varhaníka ukazují údaje nové fase z roku 1856. Tehdy školní obec tvořily Konice, Březsko, Michnov a Nová Dědina. Vyučovalo se po celý den (dopoledne i odpoledne): učitel, pomocník v Konici a excurrando pomocník pro Březsko s Michnovem a Novou Dědinou. Patronem školy byl konický statkář Leopold Příza.

<b>„Příjmy za školní služby byly:</b>	<b>zl.</b>	<b>kr.</b>
a) zahrada o výměře asi 2 jitra, dávala užitek	15	7 1/3
b) naturálie, které byly spojené také se službou varhanickou (14 2/32 měřic žita, 2 měřice 22 měřiček pšenice, 2 měřice 16 měřiček hrachu, 2 měřice 16 měřiček prosa, 24 liber sádla, 5 nádob soli, 2 sudy piva (1 sud 6 zl. 60 kr.), 8 sáhů měkkého dřeva (po 5 zl.)		
<b>Celkem to činilo</b>	<b>106</b>	<b>4</b>

Školné u obce Konice. Ze 303 školou povinných dětí po odečtení chudých bylo platících dětí 236. Týdně se platily 2 krejčary, což při 47 vyučovacích týdnech činilo

	369	44
Obec Březsko platila ročně	110	-
Obec Nová Dědina si udržovala učitele sama	-	-
Celkem tedy příjem učitele byl	615	31 1/3
K tomu za spojenou službu varhaníka	47	50 8/10
<b>Tedy úhrnem příjmy</b>	<b>663</b>	<b>22</b>

**Vydání učitele byla:**

a) udržování pomocníka	120	
b) příspěvek na udržování excurrendo pomocníka do Březska a Michnova	25	4
c) roční činže z pole	5	4
d) za dovoz osmi sáhů dřeva	14	40
e) jiné	24	-
<b>Celkem výdaje</b>	<b>188</b>	<b>44</b>
<b>Tedy čistý příjem</b>	<b>474</b>	<b>38</b>

Dřevo pro otop školy dával školní patron 12 sáhů, konická obec 2 sáhy.“  
(Pinkava, 1995, str. 16-17)

„Počet dětí ve šk. roce 1856/57 byl:

Konice	149 chlapců	154 děvčat	303 celkem
Březsko	25	24	49
Michnov	19	20	39
N. Dědina	32	24	56
Úhrnem	225	222	447“

(Pinkava, 1995, str. 138)



Nový život se opět probudil až roku 1860, kdy po vydání říjnového diplomu začala opět činnost spolková, zemská a říšské rady. První a s novou chutí se pustil do práce nadučitel K. Smékal, který podruhé založil knihovnu a povznesl ji tak, že za 10 let, roku 1870 čítala 300 svazků. Hlavním kulturním počinem však bylo založení čtenářského spolku. Pro Konicko mělo také velký význam zřízení slovanského gymnázia v Olomouci v r. 1867. Od jeho zřízení na něm studovalo mnoho nadaných studentů, kteří velmi prospívali městečku i okolí už v době svých studií. Šířili osvětu a kulturu prostřednictvím divadel, besed, zpěvu a přednášek.

Po válce roku 1866 však panovaly ve školství neuspokojivé poměry, zvláště v okolních vesnicích. Stav školy byl ještě na nedostatečné úrovni, i když se hodně změnilo k lepšímu, např. zřízení ovocné školky u školy a nedělní opakovací škola.

„Nedbalo se na výuku a také se nedbalo na řádný plat učitelům a otop učíren. Přitom byl učitelů nedostatek. Například v Kladkách učil 70 letý učitel děti z Kladek a čtyř osad. V Ludmírově učitel nebyl, učil tedy vysloužilý voják, krejčí. Bez učitele byl i Milkov a Ospělov. Dobrou výjimkou byl Horní Štěpánov, kde starosta Tomáš Veselý platil včas a dobře učiteli Ferdinandu Karafiátovi i vdově po zemřelém učiteli.“ (Pinkava, 1995, str. 27)

Pro chudé žáky se poskytovaly některé učebnice zdarma. I v nastávajících letech však byly poměry školství na Konicku neuspokojivé.

„Na Konicku byl roku 1885 uváděn stav těchto některých škol následovně:  
Ve starých přeplněných budovách:

	Tříd	žáků
V Bohuslavicích	2	251
V Budětsku	1	165
V Březsku	1	101
V Jednově	2	300
V Luké	1	110
Ve Stražisku	1	131
Ve Veselé	1	100

Přitom obce kladly odpor proti rozšíření škol, v jedné obci snad již 50 let! (Psal o tom Našinec i Komenský). V Konici byla od 1.1.1873 škola rozšířena z dvoutřídní na čtyřtřídní a od 7.10. 1878 na pětitřídní. Pátá třída byla umístěna do pivovaru,

od roku 1881 do prvního poschodí radnice. Tedy nedostatek učeben se začal jevit opět v silné míře, kriticky. Kritická byla i hospodářská situace učitelů. Mnohdy velmi trpěli.“

(Pinkava, 1995, str. 141)

### **1.3.4 Výstavba a otevření měšťanské školy – vývoj v letech**

#### **1899-1918**

V Konici byla pocíťována potřeba vyššího vzdělání. Počet dětí na obecné škole v letech 1890-1898 stoupal a kromě 5 tříd pro ně měla být zřízena pobočka při čtvrté třídě nebo proměněna ve školu 6 třídní. Místní školní rada i obecní zastupitelství, v jehož čele stál starosta K. Příza, začala uvažovat o myšlence zřídit ve městě Konici školu měšťanskou. Dne 28.5.1896 zažádalo osmnáct obcí okresu o postavení měšťanské školy v Konici. Roku 1897 byla povolena, začala se stavět a již roku 1899 byla stavba dokončena a stala se ozdobou náměstí. Bohužel se nepodařilo udržet její původní vzhled až do dnešních dnů. Slavnostní otevření se konalo v neděli 1. října. Zřízení měšťanské školy chlapecké v Konici bylo velkou událostí pro rozvoj školství. Císař a král František Josef I. dovolil, aby škola nesla jméno: Měšťanská škola chlapecká císaře Františka Josefa I. Ke škole byl prozatímně přidělen učitel Ferdinand Černocký. Zemská školní rada v Brně jmenovala ředitelem Heřmana Poláka. Učilo se česky. Počátkem školního roku 1900/01 bylo schváleno otevřít druhou třídu a počátkem školního roku 1901/1902 třetí třídu. Od 1. prosince 1910 byla řediteli měšťanské školy svěřena také správa konické školy obecné.

Škola byla původně chlapecká, od roku 1910 začaly do školy chodit i dívky, stala se tedy smíšenou. Již od 2. ročníku se však vyučovalo německy. Měšťanská škola a její budova se stala opravdu centrem vzdělávání na Konicku. Školu navštěvovala nejen mládež z Konice, ale i z těchto míst: Budětsko, Nová Dědina, Křemenec, Čunín, Štarnov, Vojtěchov, Hvozď, Luká, Klužínek, Polomí, Hačky, Bohuslavice, Raková, Rakůvka, Ochoz, Stražisko, Maleny, Jednov, Šubířov, Chobyně, Dzbel, Jesenec, Ladín, Březsko, Ponikev, Ludmírov, Dětkovice, Kladky, Otročkov, Jevíčko aj. Místnosti školy však opět nestačily a budova velmi trpěla, zvláště v zimě. Nejvíce tělocvična, kterou používala i obecná škola a Sokol.



Obrázek č. 2 - Měšťanská škola na náměstí

Při měšťanské škole byla roku 1900 zřízena také všeobecná živnostenská škola pokračovací. Nejprve byla sedmiměsíční o 2 ročnících, roku 1934 byla pozměněna v celoroční. Roku 1931 z ní byla vyčleněna celoroční dvouletá odborná škola pokračovací pro učně a učnice oděvních živností.

Roku 1901 byl při měšťanské škole zřízen zimní pokračovací hospodářský kurz, který byl roku 1921 změněn na Lidovou školu hospodářskou. Výuka probíhala od r. 1922 v místnostech okr. silničního výboru, v r. 1923 se započalo s výstavbou nové budovy a následujícího roku se již konalo její slavnostní otevření. Kromě dvou učeben byly v budově i kabinety a knihovna, v suterénu se nacházely prostory pro hospodářské kurzy. Ke škole patřila i ovocná školka a školní zahrada. K aktivitám školy patřily i přednášky, kurzy, výstavy.

V osobách nových učitelů přicházeli do Konice také kvalifikovanější pracovníci na poli osvěty a kultury, kteří pracovali v různých spolcích, a to zejména Učitelském spolku okresu konického, založeném roku 1885. Vedle učitelského spolku zde byl také konický odbor Ústřední Matice školské, založený 9. července 1893.

Po atentátu na následníka trůnu Františka Ferdinanda a jeho choť v Sarajevu byli někteří učitelé povoláni k vojsku, v některých předmětech se tedy počet vyučovacích hodin zmenšil. Dne 8. dubna byl povolán a nastoupil vojenskou službu i učitel Bohumil Burian.

V případě velkého počtu zapsaných dětí, bylo vždy třeba požádat c.k. zemskou školní radu, aby povolila zřízení pobočky při dané třídě obecné či měšťanské školy. Během první světové války se žáci pod dohledem učitelského sboru zúčastňovali různých vojsku prospěšných akcí. Sbírali ostružinové listí, kaštany, válečné obrazy, papír. Pletli, háčkovali a zúčastňovali se sbírek pro Červený kříž. Po válce se konaly sbírky na sirotky po legionářích atd.

„Správci (nadučitelé) obecné školy v Konici v období 1848-1919

- Václav Tauber (t. Věnceslav) nar. 11.12. 1791 v Rozstání na Dražanské vrchovině. Do roku 1815 působil ve Veselém u Křemence, pak v Konici až do smrti 23.7.1854. – Dne 10.3. 1826 dostal titul vzorný učitel. Z jeho rodu vzešlo množství učitelů a kněží. Pohřbíval ho jeho syn Josef, t.č. koop. v Trnávce.
- Karel Smékal, nar. r. 1824 v Kostelci na Hané. Učil od r. 1840. V letech 1848-54 ve Veselém. Dne 4.7. 1849 se oženil s Tauberovou dcerou Antonií. Nadučitelem v Konici se stal 28.8.1854. Roku 1859 dostal od místodržitelství pochvalný dekret. Zemřel v Konici 7.6.1888. Jeho žena zemřela 15.10.1898 v Konici.
- Jan Bartůněk, nar. 27.5.1845 v Troubelicích (syn domkaře), v Konici učil jako pomocník už asi od r. 1867. Ženil se roku 1873. Učil do roku 1910. Zemřel 18. ledna 1920 v Konici. Správa obecné školy spojena s měšťanskou školou.

Ředitelé měšťanské školy v Konici byli:

- Heřman Polák, nar. 16. 4. 1861 v Konici, působil jako učitel ve Vilémově, v Ponikvi a v Kojetíně. Ředitelem v Konici od 1.10. 1899 do 1. září 1924 . Zemřel v Konici r. 1928.
- Bohumil Burian, nar. 4.8.1875 v Ochozi u Konice, působil od roku 1897 v Bouzově, od 4.8.1900 jako učitel na měšťanské škole v Konici. Ředitelem od roku 1924 do 1.10.1935, kdy odešel na odpočinek. Zemřel 17.12.1956 v Olomouci. Historik Konicka.“ (Pinkava, 1995, str. 143-144)

## **2 Česká společnost od roku 1918 do roku 1945**

### ***2.1 Politický a hospodářský vývoj společnosti***

#### **2.1.1 Vývoj české společnosti ve 20. letech 20. století**

Československá republika byla po válce hospodářsky nejsilnějším nástupnickým státem. Jednotlivé části Československé republiky však měly odlišný vývoj i tradice: na jedné straně průmyslové české země, které byly součástí Rakouska, a na straně druhé agrární zaostalé Slovensko a Podkarpatská Rus, které byly součástí Uher. Rozdíly byly nejen hospodářské, ale také kulturní, náboženské i politické. Nutností bylo vyrovnaní hospodářských rozdílů a restrukturalizace průmyslu, koncentrace a centralizace výroby a kapitálu, racionalizace práce a získání nových trhů. Československá republika měla systém pluralitní parlamentní demokracie = systém několika politických stran. První vláda – všenárodní koalice byla tvořena zástupci domácího i zahraničního odboje, „muži 28. října“ a představitelé politických stran. V únoru 1920 byla přijata Ústava ČSR. Prezident byl volený na 7 let. Zákonomocná moc měla Národní shromáždění tvořené 2 komorami, a to poslaneckou sněmovnou se 300 členy a senátem se 150 členy. Výkonná moc byla v rukou vlády. volební právo bylo všeobecné, rovné a přímé (i pro ženy). V r. 1923 vzrostlo nacionalistické hnutí (v Čechách národně demokratická strana, na Slovensku Hlinkova strana). Z českých fašistických skupin vznikla v r. 1925 Národní obec fašistická (Rudolf Gajda). V zahraniční politice se ČSR orientovala na západ. Jejím hlavním spojencem byla Francie. (Sochrová, 2007, str. 114-115)

#### **2.1.2 Vývoj české společnosti ve 30. letech (1929-1938)**

Hluboký rozvrat v meziválečném vývoji způsobily světová hospodářská krize (1929-1933) a hrozba fašismu. Krach na newyorské burze 24.10.1929 způsobil krizi v USA, která se v důsledku propojenosti světového hospodářství změnila během 3 let v krizi světovou. Měla těžké hospodářské, sociální, politické a morální důsledky. Byly narušeny i mezinárodní vztahy, oslabena kolektivní bezpečnost. Demokracie

byla v krizi, projevovalo se úsilí nahradit ji autoritativním režimem, což vedlo k růstu nacionalistického hnutí a národnostní nesnášenlivosti.

Po nástupu Hitlera k moci v Německu 1933 vzrostlo ohrožení republiky. Po abdikaci Masaryka se v r. 1935 konaly prezidentské volby. Většinou hlasů byl prezidentem zvolen Dr. Edvard Beneš. Byla sestavena vláda „široké koalice“ 1935-1938 (slovenský agrárník Milan Hodža). Během roku 1937 byla ČSR stále víc v mezinárodní izolaci a připravovala se k obraně (zákon o obraně státu 1936). V březnu 1938 obsadilo Německo násilně Rakousko, čímž se uzavíralo obklíčení ČSR. V dubnu byly formulovány zásady plánu útoku na ČSR. Dne 20. 5. byla vyhlášena v ČSR částečná mobilizace. Hodžova vláda odstoupila. Dne 22.9.1938 byla ustanovena úřednická „vláda národní obrany“ až do listopadu 1938 (generál Syrový). Dne 23.9. byla vyhlášena všeobecná mobilizace.

Ve dnech 29.-30.9.1938 byla narychlo svolána konference zástupců 4 velmocí (Hitler, Mussolini, Chamberlain, Daladier) k projednání sporu o československé pohraničí. ČSR však přizvána nebyla, zůstala opuštěna, zrazena spojenci, kteří podepsali dohodu s nepřítelem. Dne 7.10. Beneš abdikoval, odletěl do Londýna, kde pobýval 6 let v exilu.

Důsledky Mnichova pro ČSR byly: zánik 1. republiky, ztráta 1/3 území, pohraničního opevnění a přirozených hranic, hospodářské ztráty – významná ložiska uhlí, 33% rozvinutého lehkého průmyslu, úrodná půda na Slovensku, narušena železniční doprava, znemožněna obrana atd.

Oslabení státu využila Hlinkova strana, která požadovala autonomii Slovenska, dne 7.10. byla vyhlášena slovenská autonomní vláda.

Období od Mnichova do úplné likvidace republiky je označováno jako tzv. druhá republika, oficiální název zněl Česko-Slovensko. Dne 30.11.1938 se stal prezidentem Emil Hácha, v čele vlády stál Rudolf Beran 1938-1939 (člen pravicové Strany národní jednoty). Fašizace státu znamenala konec parlamentní demokracie, totalitní moc, podřízenost přáním Berlína, zákaz KSČ (byla rozpuštěna). Hitler podporoval slovenský separatismus. Dne 14.3.1939 byl parlamentem vyhlášen samostatný Slovenský štát (prezident Jozef Tiso, v čele vlády Vojtech Tuka).

V noci na 15.3.1939 německá armáda bez odporu okupovala Čechy a Moravu, což znamenalo konec druhé Česko-Slovenské republiky a podřízenost tzv. Velkoněmecké říši. Dne 16.3. byl okupanty vyhlášen Protektorát Čechy a Morava

jako součást německé říše. Protektorát znamenal formálně autonomii a vlastní správu: státní prezident Emil Hácha, protektorátní vláda (Rudolf Beran), ale skutečnou moc držela v rukou německá okupační správa: říšský protektor Konstantin von Neurath a tajemník sudetský Němec Karl Hermann Frank. Zbrojní výroba byla řízena Hitlerem, hospodářství bylo podřízeno válečným cílům, české země byly drancovány. Politické strany kromě Národního souručenství byly zakázány. Ve školství a kultuře docházelo k falšování české historie, byla zavedena povinná němčina.

(Sochrová, 2007, str. 118-122)

### **2.1.3 Druhá světová válka (1939-1945)**

Druhá světová válka znamenala boj o znovurozdělení světa silou zbraní, konflikt mezi demokratickým a totalitním světem. Byla rozpoutána agresivním blokem fašistických mocností, zvl. Německem, Japonskem a Itálií.

Záminkou se stal fingovaný přepad (němečtí vojáci v polských uniformách) německé vysílačky v Gliwicích večer 31.8.1939 organizovaný gestapem.

V září 1941 přišel do Prahy zastupující říšský protektor, specialista na boj proti hnutí odporu, gen. SS Reinhard Heydrich. Vyhlásil 1. stanné právo (září 1941 – leden 1942), představitelé odboje byli zatýkáni a popravováni, byl zakázán Sokol, Orel atd. Ministrem školství se stal kolaborant Emanuel Moravec, který vnucoval výchovu v proněmeckém duchu.

Dne 27.5.1942 spáchala skupina Antropoid z Londýna atentát na Heydricha. Heydrichova smrt byla chápána jako spravedlivá odplata, vzrůst prestiže Československa ve světě, ale měla těžké následky. Období heydrichiády (květen-červenec 1942) bylo ve znamení teroru, 2. stanného práva, zatýkání, poprav. Na osvobození Československa se podílela vojska sovětské armády i američtí vojáci, kteří postoupili do západních Čech dne 18.4.1945. Ve dnech 22.-29.3.1945 proběhla moskevská jednání představitelů čs. londýnské vlády a moskevského vedení KSČ o poválečném uspořádání. Byl dohodnut program a složení čl. vlády. 1. vláda Národní fronty Čechů a Slováků v čele se sociálním demokratem Zdeňkem

Fierlingerem byla jmenována prezidentem Benešem dne 4.4.1945 v Košicích. Košický vládní program obsahoval zásady budování státu a vládní politiky, zdůvodnění zahraniční orientace na SSSR, NF jako základ politického systému, národní výbory tvořily základ státní a veřejné správy, rovnoprávnost Čechů a Slováků, potrestání zrádců a kolaborantů, konfiskaci majetku nepřátel, nástin pozemkové reformy a zestátnění klíčového průmyslu. Dne 5.5.1945 vypuklo živelně Pražské květnové povstání, které mělo vliv na poslední fázi války v Evropě a definitivní kapitulaci Němců. Německo kapitulovalo dne 7.5.1945 v Remeši. Kapitulace byla znovu na Stalinův nátlak potvrzena z 8.5. na 9.5. v Berlíně.

Důsledky války pro Československo: lidské oběti, materiální škody, ztráta území, zahraniční orientace na východ – oblast sovětské mocenské zóny: zásahy do vývoje (prostřednictvím KSČ – vzestup autority získané v období nesvobody), nerespektování státní suverenity.

Po druhé světové válce se svět rozdělil na 2 odlišné společenské systémy:

- 1) kapitalistický svět (USA) – zásady západní civilizace, osobní svoboda člověka, soukromé vlastnictví, parlamentní demokracie, tržní ekonomika
- 2) socialistický svět (SSSR) – Stalinova totalitní diktatura, státní vlastnictví, centrálně řízená ekonomika, potlačení všech občanských a lidských práv, duchovní život podřízen státní ideologii marxismu-leninismu

(Sochrová, 2007, str. 124-136)

## **2.2 Charakteristika školství**

### **2.2.1 Vývoj školství v letech 1918-1940**

Jak uvádí Kovářiček, Jedličková (1994, str. 17), nedošlo po vzniku Československé republiky v roce 1918 k pronikavějším změnám ve školství, jak se všeobecně očekávalo. Nově vzniklý stát v podstatě převzal rakouský školský systém. Zrušen byl však dosavadní vliv církve na školu, celibát učitelek. Na všech školách



byla zaváděna koedukace, byly zrušeny úlevy ze školní docházky (čímž byla odstraněna ustanovení Novely zákona z r. 1883).

V roce 1922 byl vydán tzv. „Malý školský zákon“, který znamenal sjednocení školské soustavy na území celého Československa. Tento zákon sice potvrdil řadu ustanovení ze školských zákonů bývalého mocnářství, ale přinesl i mnoho změn, mimo jiné stanovil osmiletou povinnou školní docházku a zrušil možnost úlev, umožňoval rodičům odhlašovat děti z vyučování náboženství, zavedl vyučování občanské nauce a výchově, ručním pracím chlapeckým a domácím naukám. Na základě Zákona o újezdních měšťanských školách vzrostl počet měšťanských škol. Byly otevírány i tzv. menšinové školy, a to především jednotřídní obecné školy. Tzv. Malý školský zákon zlepšil i materiální podmínky pro výuku stanovením maximálního počtu žáků ve třídě na 80, postupně pak na 60 a 50.

(Kováříček, Jedličková, 1994, str. 23)

### **2.2.2 Vývoj školství v letech 1940-1945**

Okupace českých zemí fašistickým Německem znamenala velké změny pro celý systém našeho školství, a to nejen změny organizace vzdělávání a výchovy, ale především obsahu vzdělání. Na základě nacistických předpisů byly měšťanské školy od roku 1941 přeměňovány na školy výběrové a označeny jako „školy hlavní“. „Vyšší“ vzdělání mělo být umožněno pouze omezenému počtu žáků. Ostatní děti (asi 60% populace) mohly absolvovat pouze školu obecnou. Zrušeny byly také jednorocní učební kurzy. Obsah vzdělávání byl měněn dle cílů okupantů. Vyučování některým předmětům jako např. dějepisu, občanské nauce bylo zastaveno. Obsah ostatních předmětů byl přizpůsoben potřebám okupantů. Na všech školách se vyučovalo německému jazyku. Mnoho učitelů i studentů bylo vězněno nebo posíláno na nucené práce. (Kováříček, Jedličková, 1994, str. 27)

## 2.3 Vývoj školství v Konici

### 2.3.1 Vývoj školství v Konici v letech 1918-1938

V r. 1919 přibyl na ústav učitel Bohuslav Mrákava a Vilém Klemsa. B. Mrákava nejprve působil na obecné škole, poté byl přidělen na měšťanskou školu. Výnosem ze dne 21. prosince 1923 povolila zemská školní rada, aby 5 třídní obecná škola v Konici byla co do správy odloučena od měšťanské školy a ihned zrušila na obecné škole jedno učitelské místo a současně systemizovala místo řídicího učitele. Řediteli Heřmanu Polákovi byla udělena zdravotní dovolená a prozatímním ředitelem obecné a měšťanské školy chlapecké byl jmenován Bohumil Burian. Dne 12. března 1924 byl ředitel Heřman Polák penzionován.

Povolením dalších poboček postupně přibývali i další učitelé.

Venkovští žáci platili ihned při zápisu školné a poplatek na učební prostředky. Koničtí žáci poplatek vůbec neplatili, pouze školné (mnozí podali žádost, aby byli pro chudobu od poplatku oprostěni). Žáci z venkova dojížděli do školy na kolech, která si ukládali na chodbě v přízemí.

Místní školní rada se v r. 1926 usnesla zřídit při měšťanské škole jednoruční kurz (IV. třídu). Obec se usnesla, že převezme veškeré náklady a opatří potřebnou místnost, s níž byl největší problém. Byla určena druhá místnost na radnici, kterou dosud měla obecná škola. Tím byla obecná škola nucena zařídit tzv. „letavou třídu“, než bude vystaven chudobinec, jehož 2 místnosti jí měly být propůjčeny.

V r. 1927 podala Místní školní rada žádost o přeměnu školy chlapecké ve smíšenou. Povoleno v r. 1928. Dne 16.1.1928 zemřel první ředitel měšťanské školy Heřman Polák. Jeho pohřbu se zúčastnili všichni žáci a učitelé.

V průběhu školního roku se konaly různé přednášky, školní slavnosti, představení, kinopředstavení, výlety, vycházky. Žáci sbírali černé jahody, lipový květ, šípky apod.

V r. 1932 bylo při měšťanské škole v Konici ustaveno Rodičovské sdružení. Ustavující schůze se zúčastnilo asi 50 rodičů, kteří si zvolili akční výbor.

Jak v r. 1933, tak i v r. 1934 bylo pokračováno v úsporách a předně byly vládním nařízením sníženy platy státních zaměstnanců, a to o 2-4%. Většina učitelů působila

jako funkcionáři různých vzdělávacích nebo tělovýchovných spolků a přednášela v lidové škole večerní pořádané Okresním osvětovým sborem. Pracovali také v obecní knihovně, v Okresní péči o mládež a jiných spolcích, v nichž byli většinou členy výborů.

Ve školním roce 1935/36 přešla obecní radnice, v níž byly nevhodně umístěny 2 třídy měšťanské školy, do majetku Obecní spořitelny a nově adaptována. Byly zrušeny 2 třídy v I. patře, budova byla o jedno patro zvýšena a obě třídy byly umístěny v II. patře. Zároveň byla proražena chodba z II. patra měšťanské školy přírodopisným kabinetem do těchto nových tříd. Dříve se chodilo do tříd na radnici z náměstí. Ředitel měšťanské školy Bohumil Burian odešel v roce 1935 na trvalý odpočinek a novým ředitelem se stal učitel Bohuslav Mrákava.

### **2.3.2 Konické školství v období druhé světové války (1938-1945)**

V roce 1938 byla měšťanská škola smíšená přeměněna na újezdní měšťanskou školu smíšenou. Ministr školství a národní osvěty v dohodě s ministrem financí zřídil dle zákona v r. 1938 obvod pro měšťanskou školu v Konici z území těchto místních obcí: Konice, Březsko, Budětsko, Čunín, Dzbel, Jesenec, Křemenec, Ladín, Ochoz, Ponikev, Štarnov. Souhrn vyjmenovaných obcí tvořil podle ustanovení zákona školní újezd a měšťanská škola v Konici se stala tímto újezdní školou měšťanskou. Přeměnou školy na újezdní bylo nutno zřídit také újezdní školní radu. Již od počátku školního roku měly politické události šířené tiskem a rozhlasem vliv na školu, který se projevoval neklidem učitelů i starších žáků. Následkem mobilizace čsl. armády vyhlášené v pátek 23. září rozhlasem nastoupili ještě téže noci k službě ve zbrani 2 odborní učitelé a katecheta římskokatolického náboženství a duchovní církve československé. Do rána byli téměř všichni muži, kterých se mobilizace týkala u svých vojenských jednotek. V sobotu 24. září se dostavili do školy všichni žáci. Pak přišlo rozhodnutí o postoupení sudetského území. Postoupením sudetského území říší a zrušením státní měšťanské školy v Chornicích přestoupilo do zdejší školy během měsíce října 34 nových žáků, takže bylo nutno zřídit 2 nové pobočky. Pro nedostatek školních místností byla umístěna jedna třída v zasedacím sále radnice a jedna se stěhovala vždy do té třídy, která měla feriální den.

Konicí procházelo mnoho vojska, posádka zde byla až do Vánoc a byla z části

ubytována také v tělocvičně školy. Po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava dne 15. března 1939 se škola přizpůsobovala ve smyslu úředních výnosů změněným poměrům. Protektorátní hranice se nacházela jen několik desítek metrů na západ od posledních stavení městečka. V Konici byla zřízena německá škola o jedné třídě, kterou navštěvovalo 28 žáků většinou z okolí, z Konice pouze čtyři. Hlavním vyučovacím předmětem se stal německý jazyk, kterému se učilo týdně 8 hodin, českému jazyku jen 4 hodiny. Učitelé byli nuceni konat zkoušky z německého jazyka. Přes všechny nátlak a stálé inspekce vyučovací výsledky v německém jazyce na škole byly nevalné, protože učitelé většinou sabotovali předpisy a nesnažili se, aby mládež nenáviděný jazyk alespoň částečně ovládla. O českém písemnictví ani o dějinách našeho národa se mluvit nesmělo. Žákovské knihovny byly zbaveny nejlepších knih a pak docela zavřeny. V hodinách českého jazyka se musely číst časopisy, které měly vést k „říšskému myšlení“. Tajně se ovšem četly knihy, které byly zakázány. Pro učitele dějepisu byl uspořádán v srpnu 1942 přeškolovací kurz v Litovli, na kterém byli nuceni vyslechnout přednášky z německých dějin. Později bylo vyučování dějepisu úplně zastaveno, rovněž i vyučování občanské nauky. V zeměpise se žáci mohli učit jen o „Velkoněmecké říši“, v nižších třídách o Protektorátu Čechy a Morava, o ostatním světě se neměli nic dozvědět. Děti byly nuceny zpívat předepsané německé písně a hymny. Většina učebnic na českých školách byla zakázána. Musely být hromadně odeslány do Litovle ke zničení. Tentýž osud stihl obrazy prezidentů T.G.Masaryka a Dr. E.Beneše, všechny mapy a převážnou většinu zeměpisných a dějepisných obrazů. České nápisy byly nahrazeny německými nebo německo-českými. Někteří učitelé byli nasazeni do práce.

Obětí nacistické hrůzovlády se stal zatímní ředitel školy Bohuslav Mrákava. Bohuslav Mrákava se narodil 1. listopadu 1886 v Malenách u Konice. Zatímním ředitelem školy byl od 1. dubna 1936. Obětavě pracoval v Sokole, v okr. Osvětovém sboru, okr. Učitelské jednotě a okr. Péči o mládež. V době okupace byl pověřen vedením podzemní organizace národního výboru v Litovli, aby zprostředkoval styk s osobami v soudním okrese konickém, které by se ujaly organizování odboje politického i vojenského. Pronásledování začalo dne 23. března 1942, kdy byl jako odborný učitel ustanoven na měšťanskou školu v Mohelně, okres Třebíč. Brzy potom následovalo penzionování. Dne 4. srpna 1944 byl zatčen v Konici, vězněn

v Olomouci, Brně a Vratislavi. Soud se konal dne 17. ledna 1945. Bohuslav Mrákava byl obviněn z velezrady a odsouzen k smrti. Poprava byla vykonána 24. ledna 1945 ve Vratislavi. Prezident republiky dr. E. Beneš mu udělil uznání bojových zásluh čs. válečný kříž 1939 in memoriam. Jeho ostatky byly převezeny do Brna a tam pochovány dne 1. prosince 1946.

Vzhledem k tomu, že tříd neustále přibývalo, přestala školní budova měšťanské školy naprosto stačit. Původně byla stavěna pro 3 třídy, ale ve šk. roce 1939/40 bylo tříd již 9. Proto se používala kreslárna jako učebna, 2 třídy byly umístěny v budově obecní spořitelny, 1 třída v zasedacím sále na radnici, 1 třída v budově Hospodářské družiny a jedna třída měla vyučování ve „feriální“ dny ostatních tříd. Z tohoto důvodu dala újezdní školní rada vypracovat plány na novou školní budovu, ale kvůli zákazu novostaveb nemohla dále pokročit.

Pro nedostatek paliva byly v průběhu války vánoční prázdniny v obecné i měšťanské škole prodlužovány až do března. Žáci přicházeli jednou týdně do školy, kde jim byly dávány domácí úkoly. Školní docházka žáků byla velmi nepravidelná, zvláště v posledních letech války. Žáci byli nuceni k neustálému sbírání odpadových hmot: kostí, železa, papíru, skla, textilií, gumy, barevných kovů. Dále sbírali šípky, kaštiny, léčivé byliny. Dne 29. dubna 1945 byla bombardována v Konici Tyršova ulice. Protože se fronta velmi přiblížila, bylo vyučování úplně zastaveno. Pak už následovaly květnové dny našeho osvobození. Školní budova se stala na několik dní německým lazaretem. Zemřelo tu několik vojáků. Vítězná Rudá armáda byla nadšeně přivítána občany i žáky školy. Poté, co byla budova uvolněna, důkladně vydezinfikována a vyčištěna, se mohlo opět začít s pravidelným vyučováním ve svobodné republice. Vyučování bylo zahájeno slavností 28. května 1945. Vyučování německému jazyku bylo ihned zastaveno a bylo započato s vyučováním ruskému jazyku, dějepisu, literární historii. Ze školy zmizely všechny dvojjazyčné nápisy a obrazy, připomínající dobu okupace. V posledním měsíci školního roku 1944/45 nastaly také změny v učitelském sboru. Dne 15. června byl ustanoven zatímním ředitelem měšťanské školy Vilém Klemsa. Dosavadní zatímní ředitel Karel Schmidtmayer odešel na měšťanskou školu v Městě Albrechticích ve Slezsku. Protože na škole zůstalo jen několik učitelů, bylo nutno omezit vyučování některých předmětů na nejnutnější míru (tělocvik, krasopis, zpěv, ruční práce).

## **3 Česká společnost v letech 1945-1989**

### ***3.1 Politický a hospodářský vývoj společnosti***

#### **3.1.1 Poválečný vývoj v Československu**

Prezidentskými dekrety ze dne 24.10.1945 byl zcela znárodněn klíčový průmysl. Dne 28.10. 1945 zasedalo poprvé Prozatímní národní shromáždění. E. Beneš byl potvrzen ve funkci prezidenta, byla jmenována „staronová“ vláda (důležitá ministerstva byla v rukou komunistů). V květnu 1946 se konaly 1. parlamentní volby, ve kterých zvítězila KSČ a které nastartovaly cestu KSČ k monopolu moci. Zásadním mezníkem byl únor 1948. Dne 20.2.1948 podali ministři stran národně socialistické, lidové, slovenské demokratické demisi. Předpokládalo se, že prezident demisi nepřijme a donutí Gottwalda k další spolupráci, nebo jmenuje úřednickou vládu. KSČ (za podpory odborů) reagovala manifestací na Staroměstském náměstí, vznikem ozbrojených lidových milicí v závodech, akčních výborů NF. Dne 24.2. byla zorganizována jednodinová generální stávka. Prezident Beneš odolával tlaku, dne 25. 2. však kapituloval, demisi přijal, jmenoval novou vládu tzv. obrozenou NF, navrženou Gottwaldem. Komunisté zneužili parlamentní demokracie, převzali moc, což znamenalo definitivní konec demokracie, komunistický puč. Následovala tzv. očista ministerstev, úřadů, armády, policie, stran, škol, institucí, organizací.

Byl vydán zákon o nové pozemkové reformě. Proběhlo 2. znárodnění (podniky nad 50 zaměstnanců). Dále byl vydán zákon o všeobecném národním pojištění, o jednotné škole (Z. Nejedlý) – školy národní, střední, vysoké. Do konce roku 1948 byl odstraněn soukromý sektor (likvidace řemeslníků a živnostníků). Ústava 9. května představovala základ k totalitnímu režimu. Lidově demokratická republika, ústavní a občanské svobody a práva, to vše bylo proklamováno, ale ve skutečnosti potlačováno mocenským monopolem. Dne 2.6.1948 abdikoval těžce nemocný prezident E. Beneš. Novým prezidentem se stal Klement Gottwald, předsedou vlády Antonín Zápotocký. Únor 1948 rozdělil lidi na četné stoupence KSČ, nepočetné aktivní odpůrce režimu a pasivní mlčící většinu. Dobové heslo: „Kdo nejde s námi,

jde proti nám“.

(Sochrová, 2007, str. 139-140)

### **3.1.2 ČSR za stalinismu (1948 – 1953)**

ČSR se začlenila do sovětského bloku, což znamenalo úplnou podřízenost SSSR, stalinský model systému, hospodářství řízené ústředním plánem z jednoho centra. Společenská struktura se změnila. Došlo k likvidaci střední vrstvy (soukromníci, živnostníci), poklesu prestiže inteligence. Ta byla nahrazována na vedoucích místech tzv. dělnickými kádry (i bez vzdělání), projevovala se neúcta k odbornosti. Nejpočetnější vrstvou se stali manuálně pracující (dělníci). Jednotná státní ideologie (marxismus –leninismus) vylučovala svobodu myšlení a náboženské víry. Po smrti K. Gottwalda v r. 1953 se stal prezidentem Antonín Zápotocký, předsedou vlády Viliam Široký, prvním tajemníkem ÚV KSČ Antonín Novotný.

(Sochrová, 2007, str. 140)

### **3.1.3 Československo v letech 1953-1989**

V letech 1957-1968 byl prezidentem A. Novotný ( i v čele strany). Pro toto období je charakteristický boj proti revizionizmu, prověrky a čistky, odstraňování politicky nespolehlivých (třídní hledisko se projevovalo i v přijímacím řízení na střední a vysoké školy), vrchol centralizace. V r. 1960 bylo konstatováno vybudování socialismu. Byla přijata nová ústava. Název státu se změnil na Československou socialistickou republiku (ČSSR). V ústavě byla zakotvena vedoucí úloha KSČ, upevněn státní centralismus. Změnil se i státní znak. Premiérem nově jmenované vlády se stal Viliam Široký. V lednu 1968 byl zahájen obrodný proces, tzv. Pražské jaro, v jehož čele stál Alexander Dubček. Cílem reformy bylo vybudovat demokratický socialismus, tzv. „socialismus s lidskou tváří“.

Na základě tzv. zvacích dopisů odeslaných do Moskvy s žádostí o „bratrskou pomoc“ vstoupila dne 21. srpna 1968 vojska 5 členských zemí Varšavské smlouvy do Československa. Dne 16.10. 1968 byla uzavřena smlouva o dočasném pobytu

sovětských vojsk na území ČSSR, která znamenala konec nadějí na možnost obrody socialismu a zahájení období dvacetileté „normalizace“ – návrat k stavu před lednem 1968.

Dne 28.10.1968 byl přijat zákon o federalizaci – federativní stát od 1.1.1969 = 2 národní republiky. V lednu 1969 se na znamení protestu upálil Jan Palach, student Filozofické fakulty UK, v únoru Jan Zajíc. 17.4.1969 odstoupil A. Dubček z funkce 1. tajemníka KSČ a byl nahrazen „normalizátorem“ Gustavem Husákem. Byla založena Charta 77 – společenství bývalých členů KSČ, nekomunistické inteligence a křesťanských kruhů, které usilovalo o dodržování lidských a občanských práv.

(Sochrová, 2007, str. 146-147)

## **3.2 Charakteristika školství**

### **3.2.1 Vývoj školství v letech 1945-1948**

Po osvobození našich zemí začalo období obnovy a budování nové školy. Tzv. „Košický vládní program“ vytýčil v oblasti školství řadu úkolů demokratizace výchovy a vzdělání. „Bylo např. stanoveno, že prvním úkolem v oblasti školství po osvobození bude důsledná očista škol a výchovných institucí od fašistické ideologie, s čímž bylo spojené i odstranění učebnic z doby okupace apod. Úsilí učitelů a školských pracovníků bylo zaměřeno na obnovení školství na stav před 30. září 1938 (mimo škol německých, které byly uzavřeny). Tak bylo ještě v květnu 1945 obnoveno vyučování na všech typech existujících škol a k zahájení nového školního roku byly znovu otevřeny i školy vysoké. V červenci 1945 se konal I. celostátní sjezd učitelstva, který vytýčil tři základní požadavky při budování školství v obnoveném státě:

- zřízení jednotné školy,
- uskutečnění vysokoškolského vzdělávání učitelů,
- vybudování Výzkumného ústavu pedagogického.



Složitost politických poměrů v prvních poválečných letech nedovolovala stanovené požadavky realizovat. Vysokoškolské vzdělávání učitelů pro všechny stupně škol a zřízení Výzkumného ústavu pedagogického bylo uskutečněno ještě během druhé poloviny roku 1945. Realizace požadavku vytvořit jednotnou školu (tím se v podstatě rozloučit se školským systémem ještě z doby rakouské monarchie) byla stále odsunována na pozdější dobu. Po volbách v roce 1946 můžeme v tisku té doby sledovat v tomto směru poměrně ostrý boj.“ (Kováříček, Jedličková, 1994, str. 30)

### **3.2.2 Vývoj školství v letech 1948-1953**

Převzetí moci komunistickou stranou v únoru 1948 vedlo i k zásadním změnám v oblasti školství. V dubnu 1948 byl schválen nový školský zákon, který jednoznačně deklaroval výlučně státní charakter školy a jednotnost školy co do organizace i co do obsahu výchovy a vzdělání. Naše školství nastoupilo cestu v duchu ideologie marxismu-leninismu. Nový zákon rušil do té doby platné předpisy z rakouského mocnářství i řadu ustanovení z doby předválečné republiky.

„Podle tohoto nového zákona se členilo československé školství na:

- školy mateřské (pro děti od 3 do 6 let),
- školy I. stupně – školu národní (pětitřídní),
- školy II. stupně – školu střední (čtyřtřídní),
- školy III. stupně – gymnázia (čtyřtřídní) a školy odborné (dvou až čtyřtřídní).

Historicky poprvé byla do školské soustavy pojata i mateřská škola. Povinná školní docházka byla stanovena pro děti od 6 let a byla devítiletá.“

(Kováříček, Jedličková, 1994, str. 33)

### **3.2.3 Vývoj školství v letech 1953-1960**

Dne 24. dubna 1953 schválilo Národní shromáždění nový školský zákon, kterým byla zahájena nová etapa vývoje školství, v níž se měla naše školská soustava přiblížit modelu školské soustavy sovětské, především po stránce organizační. Nový školský zákon zavedl osmiletou školní docházku. Děti ve věku 6-14 let měly navštěvovat osmiletou střední školu, která vznikla sloučením národní školy

a dosavadní střední školy.

„Tímto zákonem byly vytvořeny dva typy všeobecně vzdělávacích škol. Byla to především osmiletá střední škola, která poskytovala ucelené základní vzdělání po dobu povinné školní docházky, a jedenáctiletá střední škola, která v posledních třech ročnících poskytovala studujícím vyšší všeobecné vzdělání. Tím v přípravě na vysokou školu došlo k dalšímu zkrácení studia (maturita na jedenáctileté střední škole byla již v 17 letech – na dřívějším gymnáziu v 19 letech). Zkrácení jak základního vzdělání, tak i středního všeobecného vzdělání dalo možnost zřizovat uvedené školy i v místech, kde dosud taková škola nebyla. Zákon reorganizoval dosavadní přípravu učitelů pro všechny stupně škol (i zde došlo k podstatnému zkrácení doby studia).“ (Kováříček, Jedličková, 1994, str. 41)

### **3.2.4 Vývoj školství v letech 1961-1969**

Vzhledem k problémům, které s sebou přinášela některá ustanovení školského zákona z roku 1953, byla v letech 1958-59 připravována další reforma školství, která měla odstranit některé stávající nedostatky v čs. školském systému. Dne 15. prosince 1960 byl s platností od 1. září 1961 schválen „Zákon o soustavě výchovy a vzdělávání v ČSSR“. Podle tohoto zákona tvořily školy a výchovná zařízení jednotnou školskou soustavu, v níž na sebe jednotlivé stupně a druhy škol organicky navazovaly a umožňovaly získat i nejvyšší vzdělání. Nově zákon upravoval i vzdělávání pracujících, dále zájmové studium jazyků a umění a vzdělávání a výchovu dětí a mládeže vyžadující zvláštní péči.

(Kováříček, Jedličková, 1994, str. 45)

„V nové školské soustavě se dostávalo:

- dětem do šesti let předškolní výchovy v jeslích a mateřských školách,
- mládeži od šesti do patnácti let povinného základního vzdělání v základních devítiletých školách (ZDŠ),...
- mládeži od patnácti let středního a vyššího vzdělání v různých typech středních škol,
- mládeži s úplným středním vzděláním vysokoškolského vzdělání

na vysokých školách,

- dále byla podle zákona poskytována dětem a mládeži v době mimo vyučování výchova ve školních a mimoškolních výchovných zařízeních.“

(Kováříček, Jedličková, 1994, str. 45)

„Zákon vymezil tyto druhy a stupně škol:

- mateřskou školu pro děti od tří do šesti let,
- základní devítiletou školu pro mládež od šesti do patnácti let (I. vzdělávací cyklus),
- soustavu škol tzv. II. vzdělávacího cyklu, kam řadí:
  - odborná učiliště,
  - učňovské školy,
  - střední školy pro pracující,
  - odborné školy,
  - střední odborné školy,
  - střední všeobecně vzdělávací školy,
  - podnikové technické školy,
  - konzervatoře a příslušné ročníky hudebních a tanečních škol,
  - vyšší stupeň škol pro mládež vyžadující zvláštní péči.“

(Kováříček, Jedličková, 1994, str. 46)

### **3.2.5 Vývoj školství v letech 1969-1989**

Ustanoveními zákona o soustavě výchovy a vzdělávání v ČSSR z roku 1960 se řídilo naše základní a střední školství až do roku 1984. „V roce 1976 byl publikován tzv. „Projekt dalšího rozvoje československé výchovně vzdělávací soustavy“. V uvedeném dokumentu byly koncipovány programové záměry státní školské politiky na období do konce století. Významným požadavkem byl postupný přechod na desetiletou povinnou školní docházku, při čemž ucelené jednotné vzdělání na základní škole bylo koncipováno jako osmileté.

Postupný přechod na nový vzdělávací systém v ČSSR probíhal v letech 1978-1984. V uvedeném období platil jako zákonný podklad Zákon č. 63/1978 Sb., o opatřeních v soustavě základních a středních škol. Zároveň byl uveden v platnost

zákon České národní rady č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních. Toto přechodné období bylo zakončeno v roce 1984, kdy vstoupil v platnost „Zákon o soustavě základních a středních škol“. Realizací uvedeného zákona začala nová etapa v organizačním zajištění i obsahovém zaměření všech článků školské soustavy. Jako novum (oproti létům 1948-1978) školský zákon neřešil problematiku předškolních zařízení, i když v publikovaných oficiálních organogramech i nadále jsou tato zařízení uváděna.“ (Kováříček, Jedličková, 1994, str. 57)

### **3.3 Vývoj školství v Konici**

#### **3.3.1 Vývoj školství v Konici v letech 1945-1976**

Ve školním roce 1945/46 byli všichni schopní žáci 6., 7., 8. školního roku, kteří podle nacistických předpisů museli zůstat za okupace na obecných školách (65%, jen 35% mohlo na měšťanskou školu) převedeni do příslušných tříd konické měšťanské školy. Tím by však počet žáků na škole velmi vzrostl na víc jak 460. Proto byla od počátku škol. roku zřízena pobočka v Bohuslavicích a v Luké, pobočka měšťanské školy v Bouzově. Na konické škole zůstaly 303 děti. Škola měla 5 tříd postupných (I., II., III., IV., kurz) a po jedné pobočce při II., III., a IV. třídě, celkem 8 tříd.

Vyučování však bylo v tomto školním roce obtížné. Příčinou byly časté změny ve sboru, nedostatek učebnic, poválečná únava a také nižší inteligence žáků z obecných škol, kteří museli být zařazeni do vyšších tříd školy. Učitelé se snažili, aby napravili škody, které vznikly za nesvobody v duších mládeže. Doplňovaly se veliké mezery ve vědomostech, zvláště v českém jazyce, zeměpise a dějepise. S obdobnými problémy se potýkala i obecná škola.

Újezdní školní rada v Konici se na schůzi dne 8. září 1946 rozhodla začít s přípravnými pracemi stavby nové školní budovy. Zemská školní rada v Brně vydala 11. srpna 1947 potvrzení o nutnosti stavby nové školní budovy. Současně potvrdila, že stavba je zařazena do operativního plánu pro rok 1948. V roce 1947 byl pak vypracován i schválen stavební program a získány rozsáhlé pozemky pro stavbu

mezi Ovčírnou a Cihelnou. Ke stavbě nové školy nedošlo, a proto v následujících letech byl vypracován návrh na rozšíření budovy na náměstí, a to přístavbou směrem do dvora k požární zbrojnici. Proč k realizaci této přístavby nedošlo, není známo.

21. dubna 1948 odhlasovalo Národní shromáždění v Praze zákon o jednotné škole, jehož iniciátorem byl ministr školství a osvěty prof. Dr. Zdeněk Nejedlý. Tímto zákonem se měšťanská škola v Konici změnila na střední školu, povinnou pro všechny žáky ve věku od 11. do 15. roku. Od 1. září 1948 začala tedy česká a slovenská škola psát úplně nový list české školní historie. Nejpronikavější změny nastaly ve škole II. stupně, úplně nové střední škole. Cílem nové školy bylo vychovat děti pro socialistickou společnost. Tento cíl dávaly jednoznačně všem školám od 1. září 1948 zcela nové učební osnovy. V roce 1949 škola oslavila 50 let svého trvání. Za 50 let prošlo školou 2800 školáků a působilo na ní 80 učitelů a učitelek. V budově bylo zavedeno rozhlasové zařízení do všech tříd. 18. dubna 1949 byl na škole ustaven první oddíl Pionýra a dne 23. října 1949 se konala ustavující schůze Sdružení rodičů a přátel školy za účasti 60 rodičů. Od 1. prosince 1951 byla zřízena Družina mládeže pro žáky národní a střední školy, jejichž matky byly v zaměstnání. Umístěna byla v budově zámku.

Také v obecné škole bylo v r. 1948 pořízeno elektrické osvětlení, v r. 1949 opravena střecha staré školy, v r. 1951 zaveden vodovod a rozhlas do všech tříd.

24. dubna 1953 schválilo Národní shromáždění nový školský zákon, kterým došlo k pronikavým historickým změnám ve školské soustavě a k realizaci opravdu jednotné školy. Podle nového školského zákona byla školní docházka osmiletá. Mládež ve věku od 6-14 let měla navštěvovat osmiletou střední školu, která vznikla sloučením národní školy a dosavadní střední školy. Tyto změny se projeví na konické škole od počátku školního roku 1953-54. Pětiletá národní škola a čtyřletá střední škola byly spojeny v jednu školu – osmiletou střední školu v Konici. Ředitelem školy jmenoval ministr školství Viléma Klemsu, zástupcem ředitele Josefa Vybírala. Školu tvořilo celkem 13 tříd: I., II.A, II.B, III., IV., V., VI., VI.A, VII., VII.A, VIII., VIII.A, Kurz, celkem 451 žáků. Pro nedostatek místností bylo nutno v nižších třídách směnovat.

V r. 1955 se konala první celostátní spartakiáda v Praze. 72 žáků konické školy se zúčastnilo krajské spartakiády v Uničově. Dne 17. prosince 1956 zemřel ve věku 81 let dlouholetý ředitel měšťanské školy v Konici Bohumil Burian. Od 1. září 1957 byl

přeložen do důchodu ředitel Vilém Klemsa. Ředitelem byl ustanoven Josef Vybíral, jeho zástupcem Miroslav Kleveta. Kvůli nedostatku místností bylo na podzim roku 1958 započato s přístavbou školy na Příhonech a za rok byla přístavba dána do provozu. Tímto zásahem bylo sice sníženo směnování na minimum, ale výuka žáků zůstala nadále rozptýlena na šesti místech v Konici a to od sebe značně vzdálených. Modernizovat výuku bylo velmi obtížné.

Ve školním roce 1958/59 byla zavedena večerní škola z učiva osmileté střední školy, aby bylo umožněno všem pracujícím dosáhnout úplného středoškolského vzdělání. Přihlásilo se 15 zájemců, z nich však většina odpadla a studium dokončilo 6 posluchačů.

Ve školním roce 1959/60 byla dle usnesení strany a vlády postupně zaváděna devítiletá školní docházka, která byla v tomto roce dobrovolná, ale od roku 1961 již povinná. Také při konické škole byla zřízena devátá třída, kterou navštěvovali žáci z Konice i vzdálenějšího okolí. Dne 2. listopadu se začalo vyučovat v budově na Příhonech. Ve školním roce 1960/61 dostávali žáci poprvé v dějinách českého školství všechny učebnice a učební pomůcky zdarma. Bylo to na základě rozhodnutí ÚV KSČ, které mělo vést ke zlepšení životní úrovně obyvatel.

Dne 12. 4. 1961 se sešla komise, složená ze zástupců ONV, MNV a Pozemních staveb Gottwaldov (dnešní Zlín)- závod Prostějov, aby vyhlédla stavební místo pro novou školu. Bylo dohodnuto, že se nová škola bude stavět proti vojenským bytovkám. Co se školních budov týče, byla velmi svízelná situace v Protivanově s tím, že po dokončení školy v Protivanově se ihned začne s výstavbou školy v Konici.

Ve školním roce 1961/62 byla zrušena čtvrtletní klasifikace, žáci byli klasifikováni jen v pololetí a na konci školního roku. Úkolem školství bylo plnit preferované obory. Škola měla stanovené počty, kolik žáků má za úkol získat pro hornictví, hutnictví, stavebnictví, zemědělství. Dalším z úkolů byla cíleně zaměřená ateistická výchova, která směřovala ke snížení počtu žáků navštěvujících nepovinné náboženství. Název Družina mládeže se změnil na název školní družina (umístěná na zámku).

V listopadu 1971 došlo k požáru v budově staré školy v Kostelní ulici, který zničil stropy v obou prvních třídách v prvním poschodí. Komise, která prohlédla po požáru budovu, nepřipustila opravu poškozených tříd a ve zbývajících dvou třídách dovolila

výuku pouze na dobu tří roků. V požárem postižené budově se nedalo vyučovat a třídy byly na přechodnou dobu umístěny nouzově na zámku, v budově na Příhonech a v družině mládeže. Bylo nutno vyučovat na směny. Takto vzniklou situací se okamžitě začaly zabývat stranické a státní orgány na okrese i na kraji. Bylo nutno urychlit výstavbu nové školní budovy. Bylo vyhlédnuto nové staveniště, a to u bývalé hospodářské školy. V únoru 1972 byly předloženy ing. architektem Šromem plány na výstavbu nové školy. Po dlouhém jednání všech zainteresovaných stran v ředitelně základní devítileté školy na náměstí, byl schválen návrh předloženého projektu. Byly vzaty v úvahu i všechny připomínky vedení školy. Stavba měla být zahájena v roce 1973 a dokončena v roce 1976. Od 1. března 1972 byla zrušena správa 1-5 post. ročníku v Runářově a škola byla přidělena pod správu ZDŠ v Konici. Tím se zvýšil počet tříd na 19. Od 1. září 1972 byla ustanovena do placené funkce poradce pro volbu povolání Olga Šimková.

### **3.3.2 Otevření nové moderní školy – vývoj v letech 1976-1989**

V měsíci březnu 1973 byla zahájena stavba nové ZDŠ, která měla být odevzdána do užívání 1. září 1976. Od 1. září 1973 byla také uzavřena ZDŠ s 1-5. postupným ročníkem ve Březsku. Děti pak dojížděly autobusem do Konice.

Výstavba nové ZDŠ však pokračovala neuspokojivě. Harmonogram plnění plánu výstavby nebyl dodržován. Většina pracovníků byla ze stavby odvolávána na výstavby v Praze. Nakonec se však podařilo časové manko snížit a termín dodržet. Dokončovací pomocné práce vykonávali i žáci osmých a devátých tříd. Počátkem července 1976 byl kolaudován pavilon C. V tomto pavilonu byly umístěny ročníky 6.-9., odborné pracovny pro kreslení, přírodopis, chemii, fyziku, jazyková učebna, čítárna s knihovnou, v přízemí pak ředitelna, kanceláře, cvičná kuchyň, zubní ambulance a lékařská vyšetřovna. Koncem července byl kolaudován pavilon D s dvěma tělocvičnami, jídelnou, kuchyní, dílnami a školní družinou v suterénu s kotelnou a uhelnou. V polovině měsíce srpna byl předán pavilon A s šatnami a 20. srpna pavilon B s třídami pro 1.-5. postupný ročník.

Nová škola byla slavnostně otevřena dne 28. srpna 1976. Slavnostního otevření se zúčastnili zástupci OV KSČ, kraje, ministerstva školství, zástupci stranických a státních orgánů města Konice, sovětské posádky, delegace z družební školy

Trenčína-Zlatovce, vedoucí pracovníci Pozemních staveb Gottwaldov, závod Prostějov, projektant ing. architekt Šrom, občané z Konice a okolí, zástupci televize a rozhlasu Brna. Celkový náklad na stavbu činil 21 milionů Kč. Stavební práce otevřením školy ovšem neskončily. Bylo pokračováno v obkládání tělocvičen, stavbě skleníku, chodníků, přístupových komunikací a hřišť pro odbíjenou, košíkovou, házenou, doskočičů a lehkootletické dráhy atd.

Otevřením nové školní budovy se splnilo téměř 40 leté přání obyvatel Konice a okolí, neboť stávající budovy, ve kterých bylo umístěno školní zařízení naprosto nevyhovovaly počtu žáků i požadavkům na školu kladených. Současně s otevřením nové 22 třídní Základní devítileté školy v Konici se začaly psát i stránky nové školní kroniky. Slavnostní zahájení nového školního roku dne 1. září 1976 se uskutečnilo před areálem školy za účasti zástupce OV KSČ, vedoucího odboru školství ONV, stranických a státních orgánů města Konice.

Po zrušení jednotřídek v Ochozi, Runářově, Ponikvi, Jesenci, Dzbeli, Chobyni, Šubířově, 6.-9. postup. ročníku na úplné ZDŠ v Kladkách a převedení žáků 5.-9. post. ročníku ZDŠ Hvozd (dosud chodili do ZDŠ Luká, okres Olomouc) na okres Prostějov, měla škola celkem 695 žáků, kteří byli rozděleni do devíti postupných ročníků. Průměrný počet žáků ve třídě se pohyboval kolem 33.

I.A, I.B, I.C, II.A, II.B, III.A, III.B, IV.A, IV.B, V.A, V.B, VI.A, VI.B, VI.C, VII.A, VII.B, VIII.A, VIII.B, VIII.C, IX.A, IX.B

Celkem 1.-5. postup. ročník 332, celkem 6.-9. post. ročník 356 žáků.

Ředitelem školy byl Radoslav Břeha, zástupci ředitele Jaroslava Krčová pro 1.-9. ročník a Věra Kučerová pro celodenní výchovný systém, který byl na škole zaveden od 1. září 1976. Výchovným poradcem zůstala Olga Šimková.

Ve školním roce 1980/81 byla zřízena vyrovnávací třída – do vyrovnávací třídy při prvním ročníku byly umístěny děti na návrh pedagogicko-psychologické poradny, které normálnímu pracovnímu tempu v první třídě nestačily. O zřízení této vyrovnávací třídy bylo již několikrát žádáno, dosud byla jediná vyrovnávací třída zřízena v Prostějově. Vyučovací výsledky byly po celý rok sledovány nejen vedením školy, ale i pracovníci okresní pedagogicko-psychologické poradny.

Předsednictvo OV KSČ v Prostějově schválilo a doporučilo udělení titulu konické škole: Základní škola 35. výročí Vítězného února v Konici. (propůjčen 21.2.1983).

Ve školním roce 1982-83 postoupila realizace PROJEKTU do 7. ročníku (nové



pojetí výuky) a podle staré koncepce se učily na škole už jen osmé ročníky a jeden žák devátého ročníku. Ve školním roce 1983-84 byla završena přestavba českého školství na základní škole. Bylo provedeno všestranné hodnocení výuky a výchovy v 8. ročníku druhého stupně ZŠ a celé základní školy.

## 4 Česká společnost od roku 1989 po současnost

### 4.1 Politický a hospodářský vývoj společnosti

Lidový odpor proti režimu rostl. Od ledna 1989 (20. výročí upálení J. Palacha) se aktivizovalo protikomunistické hnutí. V červnu inicioval V. Havel a další disidenti petici „Několik vět“ s požadavkem demokratizace. Konaly se demonstrace k 21. výročí sovětské invaze 21.8., dále k výročí vzniku československého státu. Dne 17.11.1989 byl proveden brutální policejní zásah na Národní třídě proti manifestaci studentů při příležitosti úmrtí nacisty postřeleného Jana Opletala. Tento zásah znamenal konec pasivity obyvatelstva a dne 18.11.1989 demonstrovalo 20 tisíc demonstrantů na Václavském náměstí. Dne 29.11 byl v ústavě zrušen článek o vedoucí úloze KSČ ve společnosti. Nová vláda tzv. „vláda národního porozumění“ byla sestavena Mariánem Čalfou. Prezident Husák odstoupil. Dne 29.12. byl zvolen prezidentem Václav Havel. Tzv. sametová revoluce – nenásilné převzetí moci z rukou komunistů, znamenala pád komunistického režimu a nastartovala proces dekomunizace a demokratizace Československa.

Ve dnech 8.-9.6.1990 se po 34 letech konaly 1. svobodné volby, ve kterých zvítězily demokratické síly. Byla sestavena federální vláda tzv. „národní oběti“ v čele s Mariánem Čalfou, česká vláda v čele s Petrem Pithartem. Byl znovu nastolen politický pluralismus. V r. 1989 byly obnoveny některé politické strany a některé další postupně vznikaly. V březnu 1990 byl změněn název ČSSR na Česko-Slovenskou federativní republiku (ČSFR), dne 20.4. na Českou a Slovenskou Federativní Republiku (opět ČSFR). Byla nastartována společenská a ekonomická reforma – vydány zákony o privatizaci, restituční zákon, devalvace obchodního kurzu koruny vůči dolaru. V r. 1991 se OF rozdělilo na pravicovou Občanskou demokratickou stranu (ODS) a liberálně demokratické hnutí (OH). Sovětská vojska se definitivně odsunula z ČSFR v r. 1991. Výsledky voleb v r. 1992 (v Čechách pravice – ODS, Václav Klaus x na Slovensku levice – Hnutí za demokratické Slovensko – HZDS, Vladimír Mečiar) vedly k rozdělení Československa k 1.1.1993. ČSFR zanikla a vznikly 2 samostatné nástupnické státy Česká republika a Slovenská

republika. Dne 1.1.1993 se konalo slavnostní zasedání České národní rady. Tento orgán se přeměnil na Poslaneckou sněmovnu. 26.1.1993 byl zvolen 1. českým prezidentem Václav Havel, premiérem se stal Václav Klaus. Byla rozdělena měna – v ČR česká koruna. V květnu-červnu 1996 se v ČR konaly 1. parlamentní volby. Po volbách byla sestavena paritní vláda. Premiérem se stal Václav Klaus. Další politický vývoj až do současnosti můžeme charakterizovat hlavně střídáním Občanské demokratické strany a České sociálně demokratické strany coby převažujících sil Poslanecké sněmovny a sestavovatelů vlády. 18.12.1996 se konala ustavující schůze Senátu ČR jako druhé komory českého Parlamentu a jeho předsedou byl zvolen Petr Pithart.

(Sochrová, 2007, str. 148)

V r. 2003 schválila Česká republika v referendu také svůj vstup do Evropské unie, který se uskutečnil 1. května 2004.

## ***4.2 Charakteristika školství od listopadu 1989 po současnost***

### **4.2.1 Legislativní změny v českém školství**

Listopad 1989 přinesl zásadní společenské změny. Společnost nastoupila cestu demokratického vývoje zaměřeného především na model západních demokracií. Proces demokratizace se bezprostředně promítl i do školství, a to ve smyslu obsahovém i systémovém. Zvýšila se poptávka i nabídka v oblasti vzdělávání. Vzdělanost se stala nejvýznamnějším faktorem dalšího vývoje společnosti i osobního úspěchu jednotlivce. V nakladatelské činnosti bylo vydáváno velké množství nových titulů, které zaplnily „bílá“ místa odborné i umělecké literatury.

Na počátku 90. let probíhala horečná legislativní činnost, která byla charakterizována mnoha nepříznivými skutečnostmi, z nichž k nejvýznamnějším patřila obecně nízká úroveň právního vědomí, nově se utvářející pojetí státní správy a prudce se měnící ekonomické vztahy. Diskuze o změnách ve školském systému

byly dlouhodobé, a proto se změna základních školských zákonů upravujících vzdělávací proces a související záležitosti protahovala a byla dovršena až po 15 letech od revoluce. Až do roku 2004 upravoval oblast základního a středního školství (tzv. regionálního školství) školský zákon z roku 1984 (zákon č. 29/1984 Sb.) a zákon o školských zařízeních (zákon č. 76/1978 Sb.). Školský zákon byl v porevolučním období zhruba 15krát novelizován.

Novela v roce 1990 vytvořila legislativní podklad pro první důležité systémové změny v české vzdělávací soustavě, na jejím základě:

- byla zrušena „jednotná“ škola a zavedena možnost diferenciací výuky podle schopností a zájmů dětí,
- bylo zrušeno ustanovení o povinnosti jednotné ideové orientace výchovy a vzdělávání,
- nově došlo k zavedení právní subjektivity škol a byl umožněn vznik nestátního školství, tj. škol církevních a soukromých, skončil tak zřizovatelský monopol státu

Další významná novela v roce 1995 (č. 138/1995 Sb.) se dotkla jak předškolní výchovy, tak vzdělávání na základních i středních školách a uzákonila vyšší odborné školy.

Novela například:

- rozčlenila základní školu na pětiletý 1. stupeň a čtyřletý 2. stupeň,
- stanovila délku studia na gymnáziích na čtyři, šest a osm let,
- zrušila všechny formy státem financovaného pomaturitního studia, ale zavedla do školského systému vyšší odborné školy,
- podmínila státní uznání školy a jí poskytovaného vzdělání zařazením do sítě škol, předškolních a školských zařízení a schválením příslušné pedagogické dokumentace.

V lednu 2005 nabyly účinnosti zákony, které ve svém souhrnu znamenaly legislativní zakotvení reformy v oblasti regionálního školství za poslední období:

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon),

- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

Tyto zákony si vyžádaly vydání celé řady prováděcích právních předpisů – vyhlášek ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a nařízení vlády.

Nový školský zákon obsahuje řadu ustanovení umožňujících a prohlubujících demokratizaci vzdělávání a posilujících jeho evropský rozměr, což se projevuje např.:

- v širším zapojení veřejnosti do procesů projednávání návrhu soustavy oborů vzdělání, rámcových vzdělávacích programů, dlouhodobých záměrů rozvoje vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky apod.
- rozšířením práv a povinností účastníků vzdělávání i vně škol a školských zařízení (např. nově popisuje rozsah práv a povinností dětí, žáků, studentů a jejich zákonných zástupců),
- dokončením převodu kompetencí ke zřizování škol a řízení školství na nižší úroveň řízení a současně rozšířením autonomie škol a školských zařízení (např. zavádí školskou radu jako povinný orgán školy a také vlastní hodnocení škol),
- v souladu s evropskými trendy nový školský zákon akcentuje celoživotní přístup k učení,
- zakotvuje nové pojetí kurikulárních dokumentů – rámcové a školní vzdělávací programy – pro každý obor vzdělání se vydávají rámcové vzdělávací programy, závazné pro přípravu školních vzdělávacích programů,
- zavádí nové pojetí maturitní zkoušky,
- zvyšuje dostupnost vzdělávací soustavy, např. zavedením zkráceného studia pro získání středního vzdělání s výučním listem nebo maturitní zkouškou,
- umožňuje bezplatnou docházku do posledního ročníku mateřské školy zřizované státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí.

Zákon o pedagogických pracovnících:

- upravuje předpoklady pro výkon funkce ředitele školy a činnosti pedagogických pracovníků,

- stanovuje předpoklady získání kvalifikace pedagogických pracovníků na jednotlivých stupních vzdělávací soustavy,
- definuje přímou pedagogickou činnost,
- zakotvuje povinnost dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

([www.msmt.cz/vzdelavani](http://www.msmt.cz/vzdelavani))

#### 4.2.2 Řízení a správa školství

Systém řízení a správy školství byl před rokem 1989 vysoce centralizovaný. Správa škol regionálního školství a jeho financování byly v kompetenci Ministerstva vnitra, které řídilo jeho jednotlivé úrovně prostřednictvím školských odborů národních výborů, jejichž součástí byly i školní inspekce. Výjimkou bylo střední zdravotnické školství, jež bylo řízeno a financováno Ministerstvem zdravotnictví, a školství vojenské, které spadalo do působnosti Ministerstva obrany a bylo financováno z jeho rozpočtu.

Na základě jednoho z prvních zákonů, který byl přijat v porevolučním období (zákon o státní správě a samosprávě ve školství č. 564/1990 Sb.), byly správní kompetence soustředěny do rukou MŠMT a byly zřízeny školské úřady jako střední článek resortní správy školství. Druhou zásadní změnou bylo vytvoření předpokladů pro rozvoj samosprávy v regionálním školství, která byla postavena na úrovni obcí a školských rad, jako samostatného prvku s okresní působností. Třetím významným krokem, který uvozoval tendence k decentralizaci správy školství, bylo zavedení právní subjektivity škol, v případě středních škol povinné a v případě mateřských a základních škol nepovinné. Zavádění právní subjektivity školy byl krok umožňující zvýšení nezávislosti škol a jejich vedení. Dalším krokem na získání vyšších pravomocí vedení škol se stala transformace škol na příspěvkové organizace. Novela zákona o státní správě a samosprávě ve školství z června 1995 dobudovala systém samosprávných orgánů tím, že položila základ pro existenci samosprávného orgánu na úrovni školy – rady školy – jako protiváhy funkce ředitele školy.

Změnu ve fungování řízení a správy vzdělávacího systému přinesla reforma veřejné správy. Dnem 1. ledna 2001 byl zahájen proces přechodu „státních“ škol,

předškolních a školských zařízení do působnosti krajů, které převzaly kompetence orgánů státní správy. Přejed těchto kompetencí se uskutečnil z části do jejich samostatné působnosti, z části do jejich přenesené působnosti (výkon státní správy). Všechny školské úřady ze zákona zanikly k 31.12.2000.

Dnem 1. ledna 2001 byl nastartován i nový model financování regionálního školství. Finanční zabezpečení škol, předškolních a školských zařízení, které do 31. prosince 2000 zajišťovaly školské úřady, přešlo do kompetence krajských a okresních úřadu.

V současnosti je ústředním orgánem státní správy pro oblast školství MŠMT, které nejen řídí výkon státní správy ve školství, ale odpovídá i za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy. MŠMT připravuje legislativní normy pro výkonné i operativní činnosti, určuje centrální vzdělávací politiku a celkovou strategii, a to tím, že zpracovává a zveřejňuje Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy, který předkládá ke schválení vládě. Kromě MŠMT mají v oblasti vzdělávacích institucí zřizovatelské pravomoci i Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo zahraničních věcí. Dřívější zřizovatelskou funkci MŠMT převzaly kraje, které se plně ujaly svých kompetencí ve školství od 1.1.2003. MŠMT zřizuje především speciální školy, výchovné a diagnostické ústavy.

Obce na místní úrovni v rámci samosprávy jsou odpovědné za zajištění podmínek pro povinnou školní docházku a pro předškolní vzdělávání v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Všechny školy získaly ze zákona právní subjektivitu, a tím i vyšší stupeň autonomie. Ředitelé škol jsou jmenováni zřizovatelem na základě konkurzního řízení. Mají plnou odpovědnost nejen za kvalitu a efektivitu vzdělávacího procesu (včetně úprav vzdělávacích programů a volby učebnic), ale také za finanční řízení školy, za přijímání a propouštění učitelů a za vztahy s obcí a veřejností.

Před rokem 1989 musely děti povinně nastoupit na školu, která jim byla určena. Po roce 1990 dochází k rozšíření svobody ve výběru školy, což ovšem vedlo k problémům se zápisem u dětí, které měly trvalé bydliště v blízkosti školy, o níž byl velký zájem. Z tohoto důvodu byla zavedena územní spádovost školy. Rodiče tak mají zaručeno, že dítě bude přijato na školu, která se nachází v blízkosti trvalého

bydliště v příslušném školském obvodu.

Na základě zákona č. 561/2004 Sb. byl v roce 2005 vytvořen nový školský rejstřík, který se skládá ze dvou částí: rejstříku škol a školských zařízení a rejstříku školských právnických osob. Školský rejstřík je v současné podobě veřejným seznamem, který podává základní informace o všech školách a školských zařízeních vzdělávací soustavy, a slouží tak kromě základních statistických, kontrolních a evidenčních funkcí k lepší informovanosti široké veřejnosti.

([www.msmt.cz/vzdelavani](http://www.msmt.cz/vzdelavani))

#### **4.2.3 Základní koncepční materiály**

Nezbytné bylo dále vytvoření materiálu, který by nastínil budoucí rozvoj školství, vymezil cíle a mechanismy. Tímto základním koncepčním závazným dokumentem, kterým se od r. 2001 řídí české školství se stal „Národní program rozvoje vzdělávání v České republice ((tzv. Bílá kniha)“. Tento dokument zdůvodňuje nezbytnost změn, stanoví cíle dalšího vývoje vzdělávací politiky, analyzuje a hodnotí jednotlivé oblasti vzdělávací soustavy a formuluje hlavní koncepční linie rozhodující pro její další rozvoj. Bílá kniha je následně realizována prostřednictvím dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy jak na republikové, tak na krajské úrovni. Dlouhodobý záměr ČR uvádí základní tendence a cíle dalšího vývoje, stanoví opatření na úrovni státu (MŠMT) a vymezuje prostor pro konkrétní řešení na úrovni kraje. ([www.msmt.cz/vzdelavani](http://www.msmt.cz/vzdelavani))

#### **4.2.4 Kurikulární reforma**

Před rokem 1989 základní normativní dokumenty, učební a studijní plány a z nich vycházející učební osnovy, určovaly jednotným a všeobecně závazným způsobem veškeré aspekty výuky, práce škol i jednotlivých učitelů. V roce 2005 byl zahájen proces, který je nazýván kurikulární či školskou reformou. Školská reforma v souladu s vymezením v Národním programu rozvoje vzdělávání v České republice se týká změn cílů a obsahů vzdělávání, vytváření systémů hodnocení kvality činnosti



vzdělávacích institucí a kvality výsledků žáků ve vzdělávání, transformace uvnitř autonomních škol a změn v postavení a profesní činnosti pedagogických pracovníků.

Hlavním cílem vzdělávání se stává rozvoj životních dovedností, které jsou pro dnešní svět klíčové – umět se učit, komunikovat, umět řešit problémy, umět spolupracovat s ostatními, nést za své jednání a chování odpovědnost atd. Jde o vědomosti, dovednosti a osobnostní vlastnosti, které jsou široce využitelné, umožňují uplatnění v širokém spektru povolání, rychlou rekvalifikaci, adaptaci na změny atd. Základem musí být příznivé prostředí pro vzdělávání a motivace k učení jako celoživotní nezbytnosti.

Rámcové vzdělávací programy nekladou důraz na učivo, ale na výsledky vzdělávání. Stanovují základní požadavky na vzdělávání žáků základních a středních škol ze strany státu, které si školy dále rozpracovávají a konkretizují ve svých školních vzdělávacích programech tak, aby odpovídaly konkrétním podmínkám školy, zkušenostem učitelů a skladbě žáků. Podstata změny však netkví jen v možnosti změny dokumentu, ale především ve způsobu jeho realizace, tj. v přístupu k žákům, jejich motivaci, v příznivé atmosféře, ve vytváření prostoru pro aktivní zapojení do výuky, pro samostatné hledání, tvoření, zkoušení atd.

([www.msmt.cz/vzdelavani](http://www.msmt.cz/vzdelavani))

#### **4.2.5 Evaluace vzdělávacího systému – cesta ke kvalitě vzdělávání**

Před rokem 1989 bylo centrálně stanovené hodnocení a klasifikace žáků (stanovené MŠMT) obecně závazným předpisem, který platil od roku 1985. Polistopadový vývoj v hodnocení a klasifikaci žáků směřoval ke vzniku vlastních hodnotících pravidel v rámci školy. Nový školský zákon umožňuje užívat na vysvědčení hodnocení jak klasifikačním stupněm, tak slovně, popř. kombinací obou způsobů, a to na základní i střední škole. V roce 1991 vznikla pro zajištění kvality vzdělávacího procesu Česká školní inspekce. Od roku 1995 vznikla povinnost školy vypracovávat výroční zprávu školy, která byla v roce 2004 doplněna

povinností zpracovávat vlastní hodnocení školy, čili autoevaluaci.

([www.msmt.cz/vzdelavani](http://www.msmt.cz/vzdelavani))

#### **4.2.6 Poradenský systém ve školství**

Již před rokem 1989 fungoval systém krajských a okresních pedagogicko-psychologických poraden. Po roce 1990 začal vznikat systém poradenských institucí, které svými službami pokrývaly cílovou populaci ve věkovém rozsahu od předškolních dětí až po vysokoškoláky. Při všech základních, středních a speciálních školách byli postupně ustavováni výchovní poradci. Při rozsáhlém spektru problémů poskytují pomoc pedagogicko-psychologické poradny. Při speciálních školách jsou zřizována speciálně pedagogická centra a při školských zařízeních ústavní a ochranné výchovy nebo jako samostatná zařízení byla zřizována střediska výchovné péče. ([www.msmt.cz/vzdelavani](http://www.msmt.cz/vzdelavani))

#### **4.2.7 Speciální vzdělávání a rovný přístup ke vzdělávání**

Předpoklady pro rovný přístup ke vzdělávání byly deklarovány ve školském zákoně č. 561/2004 Sb., který upravuje speciálním ustanovením vzdělávání dětí příslušníků národnostních menšin, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných a umožňuje jejich zapojení mezi zdravé žáky běžných škol.

Významným předělem v oblasti školství byl vstup České republiky do Evropské unie. Vstupem do EU získala Česká republika možnost plně se zapojit do všech aktivit a iniciativ v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a programů zaměřených na podporu rozvoje systémů vzdělávání a odborné přípravy. Vstupem ČR do Evropské unie začala být využívána finanční podpora ze strukturálních fondů. Pro oblast školství a vzdělávání má význam Evropský sociální fond (ESF), který je jedním ze tří strukturálních fondů Evropské unie.

([www.msmt.cz/vzdelavani](http://www.msmt.cz/vzdelavani))

## **4.3 Vývoj školství v Konici**

### **4.3.1 Změny v konickém školství po listopadu 1989**

Na listopadovou revoluci 1989 spontánně reagovala většina pedagogů i správních pracovníků školy. Generální stávky 27.11. se zúčastnilo 27 zaměstnanců školy. K 1.4.1990 byl jmenován novým ředitelem p. Jaromír Schön. Toto jmenování vyplynulo z konkurzního řízení vyhlášeného odborem školství v Prostějově a z voleb, kterých se zúčastnili pedagogičtí a správní zaměstnanci školy. Listopadem 1989 byla ukončena realizace komunistické výchovy. Došlo k zásadním změnám ideovým a politickým v oblasti výchovy i vzdělávání, které odrážely společenský pohyb. Výchova a vzdělávání byly dány do souladu s vědeckým poznáním a se zásadami vlastenectví, humanity a demokracie. Byly uskutečněny závažné změny v učebních osnovách.

Pionýrská skupina PO SSM zanikla. Vznikla samostatná a nezávislá dětská organizace Pionýr. Důsledně byla prosazována zásada dobrovolnosti. Činnost 44 zájmových kroužků umožnila naplnit široké spektrum nejrůznějších zájmů žáků školy. Zaměření kroužků bylo velmi různorodé – technické, přírodovědné, společenskovední, matematicko-fyzikální, sportovní.

Účinnost výchovně vzdělávacího procesu byla zvýšena zvýrazněním základního učiva a redukcí učiva, rozšířením prostoru pro opakování a procvičování učiva a diferenciací žáků podle jejich schopností a zájmů do studijních a praktických tříd v 5.-8. ročníku (2 studijní a 2 praktické třídy v ročníku). Byly realizovány i změny v učebních osnovách. Ve všech třídách 5.-8. ročníku se vyučovalo německému nebo anglickému jazyku. V r. 1991/92 byla opět zavedena devítiletá základní škola.

### **4.3.2 Transformace ZŠ v Konici – vývoj v letech 1993-2009**

Zastupitelstvo města Konice schválilo dne 27.8. 1992 záměr zřídit gymnázium. Přijalo alternativu příspěvkové organizace, v níž bude gymnázium a základní škola tvořit celek řízený jedním ředitelem

Zdůvodnění organizačního spojení ZŠ a gymnázia bylo následující:

- Prostupnost mezi ZŠ a nižšími ročníky umožňuje přirozený výběr talentovaných žáků
- Větší koncentrace finančních prostředků zvyšuje efektivnost jejich využití a umožňuje realizovat náročnější projekty
- Spojení ZŠ a G umožňuje plné využití dosavadního vybavení ZŠ, především pak odborných učeben.
- Početný pedagogický sbor poskytuje řediteli školy širší výběr vhodných pedagog. osobností pro výuku na gymnáziu.

K hlavním argumentům při prosazování myšlenky zřízení gymnázia byla skutečnost, že Konice je správním a průmyslovým i kulturním centrem regionu s více jak 16000 obyvateli a s téměř 1700 žáky základních škol. Vzdálenost obcí Konicka (25 obcí, 32 osad) od okr. města je značná a ztěžuje přístup ke studiu.

Město Konice se obrátilo dne 28.8.1992 na MŠMT ČR s žádostí o souhlas se zřízením gymnázia a jeho zařazením do sítě škol k 1.9.1993. Významná byla také podpora Školského úřadu v Prostějově. K uvedené žádosti se MŠMT ČR vyjádřilo dne 15.10.1992 pozitivně. Na základě výsledků konkurzního řízení jmenoval starosta města Mgr. Jaroslav Mazur ředitelem Základní školy a gymnázia města Konice J. Schöna.

Projekt gymnázia:

Ve schvalovacím řízení i při propagaci školy sehrál významnou roli „Projekt gymnázia města Konice“, z něhož vyňata následující podstatná část:

„Část 1. Koncepce výuky

Gymnázium poskytuje úplné střední vzdělání a je zakončeno maturitní zkouškou z českého jazyka, cizího jazyka a dvou volitelných předmětů. Gymnázium připravuje studenty ke studiu na vysokých školách, případně pro některé činnosti ve správě, kultuře a v dalších oblastech.

Gymnázium je sedmileté

Nižší gymnázium tvoří tři ročníky, které odpovídají 6.,7.,8.r. ZŠ (prima, sekunda, tercie). Obsahově jsou tyto ročníky koncipovány tak, aby v maximální míře korespondovaly s osnovami základní školy. Tím je umožněna oboustranná

propustnost (ve směru ke gymnáziu je přestup do vyšších ročníků podmíněn i rozdílovými zkouškami, jejichž obsah stanoví ředitel gymnázia). Vyšší gymnázium je čtyřleté (kvarta, kvinta, sexta, septima). Učební plán je koncipován tak, aby navazoval na osmý ročník ZŠ.

#### 1. ročník vyššího gymnázia - kvarta

Učební plán má všeobecný charakter. Slouží mimo jiné k analýze schopností a zájmů studentů. Dotovány jsou povinné maturitní předměty (český jazyk, cizí jazyk) a matematika – tedy předměty, které výrazně zasahují do všech studijních oborů a tvoří základ jakkoliv orientovanému vzdělání. Cizí jazyk bude dotován po celou dobu studia, navíc si studenti mohou zvolit konverzaci v cizím jazyce jako nepovinný předmět. K prohloubení znalostí cizího jazyka poslouží i jazykové kurzy o letních prázdninách a kontakty se zahraničními gymnázii. Důraz na studium cizího jazyka klademe i proto, že jeho znalost rozšíří možnosti uplatnění absolventů gymnázia.

#### 2.-3. ročník vyššího gymnázia

Po 1. ročníku se student musí rozhodnout pro určitý směr dalšího studia. Zvolí si jednu ze dvou či tří variant učebního plánu. Právě včasná specializace je rozhodujícím momentem úspěšného středoškolského studia. Je žádoucí, aby si student již v 1.r. zvolil maturitní předměty a tím i předměty přijímacích zkoušek na vysokou školu. Specializaci budou podporovat i závěrečné ročníkové zkoušky (tzv. malá maturita), které svým rozsahem i formou budou imitovat zkoušky maturitní. Přispějí i k výraznější systematizaci vědomostí. Nezanedbatelný bude i faktor motivační.

#### Varianty učebního plánu

- a) varianta matematicko-přírodovědná –dotuje matematiku, deskript. geometrii, fyziku, chemii a biologii. Tato varianta je syntézou varianty přírodovědné a matematicko-fyzikální. Preferované předměty se totiž často překrývají při dalším vysokoškolském studiu i při přijímacích zkouškách.
- b) Varianta humanitní – dotuje cizí jazyk a společenské vědy. Vyšší počet hodin má samozřejmě i český jazyk.

Další specializace se bude realizovat volbou volitelných a nepovinných předmětů

(konverzace v cizím jazyce, informatika, základy administrativy, psaní na stroji, základy ekonomiky apod.).

## Část 2. Kulturní a sportovní program

Vlastní odborné studium bude obohaceno kulturními a sportovními aktivitami studentů, které přispějí k psychické relaxaci, fyzickému rozvoji i k vytváření vhodné hierarchie kulturních hodnot.

Uvádíme některé formy činností – letní jazykové kurzy, činnost ve sport. klubech a zájmové tělesné výchově, exkurze do měst s vysokými školami – besedy se studenty, návštěvy divadel, koncertů, výstav, lyžařský kurs, taneční kurs, týdenní sport. kurs.. Na obsahovém zajištění uvedených akcí se budou podílet i významné osobnosti kulturního a věd. života, které mají určitý osobní vztah ke Konicku. Věříme i v konkrétní pomoc ze strany rodičů.“

V přijímacím řízení bylo přijato ke studiu ve šk. r. 1993/94 celkem 116 studentů do 4 ročníků (vždy po 1 třídě). Studenti sekundy a tercie vykonali tzv. rozdílové zkoušky, které umožnily jejich přestup do vyšších ročníků gymnázia.

K 1.9. 1993 byla realizována transformace ZŠ Konice na Základní školu a gymnázium města Konice.

Gymnázium bylo slavnostně otevřeno dne 1.9.1993 v sále konického zámku shromážděním, kterého se zúčastnili studenti a jejich rodiče, pedagogové, představitelé města i obcí, zástupci Školského úřadu i Okresní školské inspekce, významné osobnosti vědeckého života mající osobní vztah ke Konici, představitelé organizací sponzorující činnost gymnázia i občané města Konice.

ZŠ měla celkem 27 tříd, 608 žáků.

Gymnázium 4 třídy, 116 žáků.

Novým odloučeným pracovištěm školy se stala k 1.9.1993 budova Na Příhonech 405, v níž bylo umístěno 5 tříd 1. stupně ZŠ.

V roce 1994 se díky ministerstvu školství SRN podařilo konické škole navázat kontakt se školou Realschule v městečku Bopfingen (Baden Wurttemberg). Na financování výměnných pobytů se podílí rodiče studentů, ministerstvo školství SRN a Nadace gymnázia Konice.

Na podzim roku 2000 byla zahájena rekonstrukce a modernizace areálu školy.

V roce 2000 bylo realizováno dílo v hodnotě 3 milionů Kč (zastřešení pavilonu A).  
V roce 2001 tato rekonstrukce pokračovala, a to přístavbou pavilonu B, výměnou oken, zateplením, fasádou a zastřešením pavilonu B v hodnotě 17 milionů Kč.  
V roce 2002 pokračovala rekonstrukce a modernizace školy třetí fází: zastřešení pavilonu C a D, výměna oken, zateplení, fasáda pavilonů A,C,D, sociální zařízení v pavilonech C,D – celkem za 25 milionů Kč.

### **4.3.3 Základní škola a gymnázium města Konice v současnosti**

Název školy: Základní škola a gymnázium města Konice

Sídlo: 798 52 Konice, Tyršova ulice 609

Zřizovatel školy: Město Konice

Ředitel školy: Mgr. Jaromír Schön

Právní forma: příspěvková organizace

Základní škola a gymnázium představuje jeden právní subjekt. Základní škola poskytuje základní vzdělání. Základní škola je úplná, tvoří ji pět ročníků prvního stupně a čtyři ročníky druhého stupně. Gymnázium poskytuje střední vzdělání s maturitní zkouškou. Gymnázium je osmileté, člení se na čtyři ročníky nižšího stupně a čtyři ročníky vyššího stupně gymnázia. Zaměření gymnázia je všeobecné. Součástí školy je školní družina, školní klub a zařízení školního stravování. Na škole působí mimo jiné i výchovný poradce, metodik prevence, informatik.



Obrázek č. 3 - Základní škola a gymnázium města Konice v současnosti

Školu tvoří čtyři pavilony. Pavilon A spojuje ostatní pavilony v jeden celek a jsou v něm umístěny šatny. V druhém a třetím podlaží pavilonu B je umístěn 1. stupeň základní školy, v prvním podlaží pavilonu B a v prvním podlaží pavilonu C se nacházejí třídy druhého stupně základní školy a prima gymnázia. Druhé a třetí podlaží pavilonu C je určeno ostatním třídám gymnázia, je zde umístěna i většina odborných učeben. Největší prostor pavilonu D patří tělocvičnám, jedno podlaží náleží školní družině, v pavilonu je umístěno i zařízení školní stravovny a plynová kotelna. Škola disponuje 29 kmenovými třídami a 9 odbornými učebnami, které tvoří odborná učebna fyziky, chemie, biologie, výtvarné výchovy, hudební výchovy, dvě počítačové učebny a dvě jazykové učebny. K odborným zařízením náleží také dílny, chemická laboratoř, skleníky a školní pozemky. Zázemí pro sportovní aktivity tvoří dvě tělocvičny a sportovní areál s atletickou dráhou, sektor pro skok daleký, skok vysoký a vrh koulí a dvě hřiště.

Ve školním roce 2010/2011 navštěvuje školu následující počet žáků a studentů:  
(stav k 8.10.2010)

1. stupeň ZŠ	10 tříd	234 žáků	z toho 125 děvčat
2. stupeň ZŠ	7 tříd	158 žáků	z toho 84 děvčat



Celkem ZŠ	17 tříd	392 žáků	z toho 209 děvčat
Nižší gymnázium	4 třídy	116 studentů	z toho 62 děvčat
Vyšší gymnázium	4 třídy	94 studentů	z toho 66 děvčat
Celkem	8 tříd	210 studentů	z toho 128 děvčat

Školní vzdělávací program školy má název „Škola konického regionu“ a vyjadřuje hlavní specifikum školy, kterým je její regionální charakter, vyplývající z propojení dvou druhů škol: základní školy a osmiletého gymnázia. Základní škola je otevřena všem žákům, kteří plní povinnou školní docházku, patří mezi ně i žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří jsou sice integrováni v třídním kolektivu, ale je jim věnována péče i mimo pravidelnou výuku v reedukačních kroužcích. Zvláštní pozornost je také věnována žákům prvního ročníku a žákům vycházejícím. V případě nejmladších žáků se snaží o nejpřirozenější přechod, vycházejícím žákům je zase připravován takový program, který jim co nejvíce pomůže v jejich profesní orientaci. Osmileté gymnázium má regionální charakter, je tedy otevřeno všem žákům regionu. Hlavním cílem studia na gymnáziu je příprava studentů ke studiu na vysokých školách.

Školní vzdělávací program základní školy a nižšího gymnázia vychází z pojetí a cílů RVP pro základní vzdělávání. Hlavním cílem základního vzdělávání je všestranný rozvoj osobnosti každého žáka a rozvíjení jeho klíčových kompetencí. ŠVP využívá také podněty Tvořivé školy, a to zvláště na 1. stupni základní školy, příp. programu Ke kritickému myšlení a psaní.

Cílem školy je udržet rovnováhu mezi požadavky na rozvoj osobnosti a požadavky na získání potřebné úrovně znalostí. Důraz je kladen přitom na ty znalosti a dovednosti, které jsou spjaté s běžným životem a praxí. Ve výuce se zvyšuje podíl efektivních metod práce např. skupinové a projektové vyučování, řešení problémových úloh.

Na úrovni základního vzdělávání si žák osvojuje tyto klíčové kompetence:

- 1) Kompetence k učení
- 2) Kompetence k řešení problémů
- 3) Kompetence komunikativní
- 4) Kompetence sociální a personální

- 5) Kompetence občanské
- 6) Kompetence pracovní

Celým vzděláváním prostupují průřezová témata:

- 1) Osobnostní a sociální výchova
- 2) Výchova demokratického občana
- 3) Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- 4) Multikulturní výchova
- 5) Environmentální výchova
- 6) Mediální výchova

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je realizováno formou individuální integrace v běžných třídách, kde se vyučující snaží vytvořit vhodné podmínky pro úspěšné vzdělávání a uspokojování speciálních vzdělávacích potřeb žáků. Pro jejich vzdělávání je zajišťováno materiálně technické vybavení.

Každý žák se zdravotním postižením má vypracován individuální vzdělávací plán tak, aby bylo dosaženo souladu mezi vzdělávacími požadavky a možnostmi žáka. Důležitá je rovněž spolupráce s rodiči, pracovníky školských poradenských zařízení. Při vzdělávání žáků se zdravotním znevýhodněním a se sociálním znevýhodněním se uplatňuje především individuální nebo u žáků se sociálním znevýhodněním skupinová péče a úzká spolupráce se speciálními pedagogy, sociálními pracovníky, případně odbornými lékaři.

Výuka žáků mimořádně talentovaných je zabezpečována především třemi formami:

- individuální přístup vyučujících během pravidelné výuky
- činnost v zájmových kroužcích mimo pravidelnou výuku
- účast v různých soutěžích a olympiádách

Výborných výsledků dosahují žáci nejen v různých olympiádách jako jsou např. biologická, chemická, dějepisná, matematická, zeměpisná olympiáda, olympiáda v českém jazyce, v anglickém jazyce apod., ale také v různých sportovních soutěžích, zejména v orientačním běhu, kopané apod. K dalším aktivitám školy můžeme zařadit např. návštěvy divadelních a filmových představení, poznávací zájezdy do Prahy, lyžařské a turistické kurzy, akce ke Dni Země, besedy a přednášky. K dlouhodobým projektům patří spolupráce s německou školou

Realschule Bopfingen, která zahrnuje výměnu zkušeností mezi pedagogy, dopisování mezi žáky a především výměnné pobyty. Mezi osvědčené projekty patří také poznávací zájezdy do Anglie.

Škola nabízí také zájmové vzdělávání a trávení volného času. Jednou z možností jsou aktivity ve školní družině a školním klubu, které se řídí rovněž zpracovaným školním vzdělávacím programem. Cíle vychází především ze zájmů a potřeb dětí. Děti si různými hravými formami upevňují a rozšiřují vědomosti, které získají v různých předmětech základního vzdělávání. Činnost školní družiny je určena pro žáky 1.-4. třídy, činnost školního klubu je určena pro žáky 5.-9. třídy, žáky nižšího stupně gymnázia. Další možností, kterou škola dětem nabízí, jsou zájmové kroužky pro žáky na 1. stupni ZŠ a zájmové, doučovací kroužky a konzultace pro žáky na 2. stupni ZŠ a gymnáziu. Tyto kroužky umožňují rozvíjet žákům jejich talent v různých oblastech, např. sportovní, výtvarné, jazykové, pěvecké, rukodělné a další.

Dlouhodobou spolupráci má škola se Sdružením přátel školy, které bylo při ZŠ a G města Konice založeno. Toto sdružení finančně i organizačně podporuje nejrůznější aktivity školy. Zásadní význam má spolupráce se zřizovatelem, tj. s městem Konice, které neslo i hlavní odpovědnost za generální rekonstrukci školy. Škola dále spolupracuje se školskou radou, pedagogicko psychologickou poradnou, speciálním pedagogickým centrem, dětskými lékaři a dalšími. Logoped a zubní lékař mají ambulance přímo ve školní budově. Škola rovněž spolupracuje i s charitativními organizacemi, např. při konání „Tříkrálové sbírky“ atd.

Práva a povinnosti žáků, studentů a jejich zákonných zástupců jsou upraveny ve „Školním řádu“, který škola vydala v r. 2009 a který mimo jiné obsahuje také provoz a vnitřní režim školy, podmínky pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků a studentů a jejich ochranu před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí, pravidla pro hodnocení výsledků výchovy a vzdělávání žáků a studentů (klasifikační řád) aj. Škola má také zpracovaný plán aktivit v rámci protidrogové prevence a prevence sociálně patologických jevů a program proti šikanování

Ke konci loňského školního roku zpracovali učitelé konické školy námět

na projekt, jehož realizace by měla přinést zkvalitnění a zatraktivnění výuky na základní škole, a to zejména zaváděním nových výukových metod a prostředků. Projektová žádost byla následně schválena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, což znamená, že z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, z oblasti podpory Zlepšení podmínek pro vzdělávání na základních školách získá škola postupně finanční prostředky v celkové výši 2 045 108 Kč. Financování projektu bude z 85% hrazeno z Evropských strukturálních fondů, 15% ze státního rozpočtu. Práce na projektu Moderní výuka, budou trvat ca. 30 měsíců a bude se na nich podílet celkem 23 učitelů. V rámci modernizace výukových metod vypracují učitelé 44 sad digitálních učebních materiálů pro jednotlivé předměty vycházejících ze specifik školního vzdělávacího programu základní školy. Bude se jednat o nejrůznější testy, pracovní listy, cvičení na interaktivní tabule, Power Pointové prezentace a laboratorní práce. Tyto materiály budou doplňkem tradičních učebnic a budou zaměřeny zejména na podněcování aktivity žáků, interakci mezi učitelem a žákem a názornost. Souběžně bude vytvářeno technické zázemí pro využití nově vytvořených pomůcek a metodických postupů – vybavení odborných učeben počítači, datovými projektory a interaktivními tabulemi, vybudování odborné učebny pro výuku zeměpisu a dějepisu atd. Posledním krokem bude zajištění virtuálního prostředí pro sdílení vytvořených materiálů všemi učiteli školy.

## Závěr

Moje bakalářská práce se zaměřila na problematiku vývoje základního školství v Konici. Hlavním cílem práce byla reflexe historických proměn sociálního a politického klimatu české společnosti ve vztahu k základnímu školství a konkretizace proměn institucionální a organizační stránky základního školství na příkladu vývoje školství v Konici. K naplnění hlavního cíle však bylo nezbytné splnit dílčí cíle, a to nejprve shromáždit dostatek pramenů a literatury k tomuto tématu, poté provést analýzu a zhodnocení existujících zdrojů, dále charakterizovat hlavní proměny společnosti v jednotlivých historických obdobích a v souvislosti s těmito proměnami také charakterizovat hlavní vývoj školství v daném období, tyto proměny konkretizovat v souvislosti s proměnou školství v Konici. Dosažením dílčích cílů se mi podařilo splnit cíl hlavní.

Výzkum v rámci mé práce probíhal ve třech rovinách. V rovině makroanalýzy jsem se zaměřila na nejdůležitější historické události, které měly zásadní vliv na vývoj a proměny politického a sociálního klimatu společnosti ve vztahu k základnímu školství, což bylo východiskem pro analýzu středního dosahu, která se zabývala proměnami institucionální a organizační stránky základního školství. V rámci mikroanalýzy jsem konkretizovala uvedené proměny na příkladu vývoje školství v Konici.

Celá práce byla rozdělena do čtyř hlavních kapitol, které zachycovaly vždy určitou etapu vývoje české společnosti. Každá z těchto kapitol obsahovala tři podkapitoly, které se vždy zaměřovaly na politický a hospodářský vývoj společnosti, obecnou charakteristiku českého školství a vývoj školství v Konici v daném období. První kapitola zachycovala nejdelší časový úsek, a to vývoj od 2. poloviny 17. století do roku 1918, kdy mezi důležité mezníky ovlivňující politický a hospodářský vývoj společnosti a také vývoj školství patřily především třicetiletá válka, reformy za vlády Marie Terezie a Josefa II, dále revoluční rok 1848 a období 1. světové války. V rámci mikroanalýzy jsem se v první kapitole věnovala především stručné historii Konice, počátkům školství v Konici a nejvýznamnějším událostem, kterými byly zejména výstavba školy v Kostelní ulici a výstavba měšťanské školy. Druhá kapitola zahrnovala především politický a hospodářský vývoj české společnosti a vývoj školství v období mezi dvěma světovými válkami a v období druhé světové války,

kteřá také významným způsobem zasáhla do osudů obyvatel a školy v Konici. Ve třetí kapitole jsem se věnovala politickému a hospodářskému vývoji naší společnosti v letech 1945-1989, který byl poznamenán především komunistickou diktaturou a její orientací na východ, což negativně ovlivnilo i vývoj školství. Z významných událostí tohoto období, které se týkaly vývoje školství v Konici, jsem vyzdvihla zejména výstavbu a otevření nové moderní školy. Ve čtvrté kapitole jsem charakterizovala politický a hospodářský vývoj od roku 1989 až po současnost, kdy „sametová“ revoluce nastartovala opět cestu k vybudování demokratické společnosti, což vedlo mimo jiné také k velkým legislativním i organizačním změnám v oblasti školství. V rámci vývoje školství v Konici přinesla tato doba kromě dalších změn také vznik víceletého gymnázia a transformaci ZŠ v Základní školu a gymnázium města Konice.

Ve své práci jsem se snažila podat ucelený pohled na problematiku školství v Konici v širších souvislostech, a to především v souvislosti s vývojovými trendy ve školství v ČR obecně, které vycházejí z politických a sociálních změn v naší společnosti. Věřím, že se práce stane zdrojem zajímavých informací nejen pro žáky, studenty, ale i jejich rodiče či jiné zájemce a bude také vhodným doplňujícím materiálem při seznamování se s vývojem jejich školy a města Konice.

Vzhledem k tomu, že jsem pro zpracování své práce prostudovala mnoho knih a archivních materiálů, byla tato práce obohacena i pro mě. Rozšířila moje obzory a přinesla mi mnoho nových a velmi zajímavých informací, zejména o historii Konice.

## Použitá literatura a prameny

- 1) AUERHAN, J., BĚLEHRÁDEK, F., FOUSTKA, B. a kol. *Česká politika. Díl pátý. Kulturní, zvláště školské úkoly české politiky*. Praha : nákladem Jana Laichtera na Král. Vinohradech, 1913. 1054 s.
- 2) BURIAN, B. Z dějin Konice. In *Litovel, Konice a okolí*. Brno : Národohospodářská propagace Československa, 1938. S. 104-107.
- 3) BURIAN, B. Konický okres. In *Litovel, Konice a okolí*. Brno : Národohospodářská propagace Československa, 1938. S. 119-124.
- 4) BURIAN, B. *Vlastivěda moravská, II. Místopis, Konický okres*. Brno : Musejní spolek, 1939. 244 s.
- 5) BURIAN, B. Dějiny městečka Konice. *Hlasy z Hané*, 9. 11. 1940, č. 45, příl., s. 6-7.
- 6) BURIAN, B. Dějiny městečka Konice. *Hlasy z Hané*, 16. 11. 1940, č. 46, s. 7.
- 7) BURIAN, B. Z dějin Konice. *Hanácký kraj*, 10. 2. 1911, č. 7, s. 1.
- 8) Evropské peníze do konické školy. *Zpravodaj Konice*, říjen 2010, s. 3.
- 9) HAJKR, J. *Konicko*. Konice : ZŠ a G města Konice, 82 s.
- 10) KOPEČNÝ, F. *Jména obcí a osad prostějovského okresu*. 2. upravené vyd. Prostějov : Muzeum Prostějovska, 1985. 53 s.
- 11) KOVÁŘÍČEK, V., JEDLIČKOVÁ, I. *Školství v českých zemích I. Vývoj školských soustav*. 1. vyd. Olomouc : vlastním nákladem, 1995. 76 s.

- 12) MAUR, E. *Československé dějiny 1648-1781*. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, n.p., 1976. 199 s.
- 13) MRÁKAVA, B. Městečko Konice. In *Litovel, Konice a okolí*.  
Brno : Národohospodářská propagace Československa, 1938. S. 103-104.
- 14) MÜLLER, F. *Místní a pomístní jména Dražanské vrchoviny v dějinách a pověstech, I. část Konicko a Bouzovsko*. Provodov : Farní úřad ř.k., 1976. 167 s.
- 15) PINKAVA, J. *Dějiny města Konice, 1. díl Od počátků do roku 1848*.  
Konice : Městský úřad Konice, 1993. 159 s.
- 16) PINKAVA, J. *Dějiny města Konice, 2. díl Období 1848-1918*. Konice : Městské kulturní středisko Konice, 1995. 200 s.
- 17) SCHÖN, J. *Z dějin vzdělávání & Základní škola a gymnázium města Konice*.  
Konice : ZŠ a G města Konice a SPŠ, 2000. 52 s.
- 18) SOCHROVÁ, M. *Dějepis II. v kostce*. 3. dotisk 3. vyd. Praha : Fragment, 2007.  
160 s. ISBN 978-80-7200-970-1.
- 19) URBAN, O. *České a slovenské dějiny do roku 1918*. 1. vyd. Praha :  
Nakladatelství Svoboda, 1991. 263 s.
- 20) Výroční zpráva školy o činnosti Základní školy a gymnázia města Konice za  
školní rok 2008/9.

### **Kroniky**

- 21) Pamětní kniha farnosti Konice (od roku 1910 do roku 1997)
- 22) Školní kroniky Měšťanské a Obecné školy v Konici (od roku 1899 do  
30. 6. 1976)



- 23) Školní kronika ZDŠ v Konici a ZŠ a G města Konice (od roku 1976 do roku 2003)

### **Webové stránky**

- 24) *Historie Konice*. [online], [cit. 2010-09-18]. Dostupné na WWW: <<http://www.konice.cz/showdoc.do?docid=44>>.
- 25) *Město Konice*. [online], [cit. 2010-09-18]. Dostupné na WWW: <<http://www.konice.cz/showdoc.do?docid=4>>.
- 26) *Základní škola a gymnázium města Konice*. [online], [cit. 2010-09-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.gymnazium-konice.cz>>.
- 27) *Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989*. [online], [cit. 2010-09-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani>>.

## ANOTACE

<b>Jméno a příjmení:</b>	Pavčina Pašová
<b>Katedra:</b>	Ústav pedagogiky a sociálních studií
<b>Vedoucí práce:</b>	Mgr. Pavel Neumeister, Ph.D.
<b>Rok obhajoby:</b>	2011

<b>Název práce:</b>	Dějiny a současnost školství v Konici
---------------------	---------------------------------------

<b>Název v angličtině:</b>	History and presence of school education in Konice
<b>Anotace práce:</b>	Bakalářská práce se zabývá vývojem školství v Konici. Výzkum byl realizován ve třech rovinách. V rovině makroanalýzy byl zaměřen na nejdůležitější historické události, které měly zásadní vliv na vývoj a proměny politického a sociálního klimatu společnosti ve vztahu k základnímu školství. Analýza středního dosahu byla zaměřena na proměny institucionální a organizační stránky základního školství. V rámci mikroanalýzy byly uvedené proměny konkretizovány na příkladu vývoje školství v Konici.
<b>Klíčová slova:</b>	Školství, dějiny školství, česká společnost v 17.-21. století, Konice, školství v Konici
<b>Anotace v angličtině:</b>	My bachelor thesis is about the development of the education in Konice. Research was realized in three levels. The Macroanalysis was consentred on the most important historic events, which had a radical influence on the development and transformation of a political and social climate of the society in the relation to the elementary education. The analysis of medium reach was consentreted on the transformation of the institutional and organizational side of the elementary education. In the mikroanalysis were these transformations concretized on the example of the educational development in Konice.
<b>Klíčová slova v angličtině:</b>	Education, history of education, Czech society in 17th-21 st centurie, tlen Konice, education in Konice
<b>Přílohy vázané v práci:</b>	

<b>Rozsah práce:</b>	81 stran, 128825 znaků
<b>Jazyk práce:</b>	Český jazyk